

پیشنیاز وهك كردهیهكا ئاخفتنی د زمانی كوردیدا

فەكۆلینه كا پراگماتیکیه

ID No. 3009

(PP 176 - 199)

<https://doi.org/10.21271/zjhs.24.3.11>

ئەياد فيزوللا عوسمان

شیرزاد سهبري عهلي

پشكا زمانى كوردی - كۆلیژا پهروهیا بنیات / زانکۆیا دهۆك

Ayad.f.othman@uod.ac

Sherzad.ali@uod.ac

وهـگـرتن : 2019/07/18

پهـسندکردن : 2020/07/11

بلاوكردنه وه : 2020/10/28

پوخته

پیشنیاز كردهیه ژ كردهیین گرنگین ئاخفتن، كو بهردهوام د پرۆسسا پهيوهنديكرتیدا بكاردهیت. ئەف فەكۆلینه ب نافونیشان (پیشنیاز وهك كردهیهكا ئاخفتن د زمانى كوردیدا- فەكۆلینهكا پراگماتیکیه)، كو تیدا ههول هاتییه دان، پیشنیازین خهلكن گۆفەرا بههدینی ل دویف ستراتیجی و مودێلا Martinez-Flor بهینه دیاركرن و پێژهیا بكارهینانا ئەوان ل دویف چەند بارودۆخین دیاركری بهینه پۆلینكرن. ئارمانجا سهركهیا ئەف فەكۆلینێ ئەوه بهینه دیاركرن، كا ل دویف بارودۆخین دیاركری، كێ ستراتیجی زیدەتر هاتییه بكارهینان. ئەف فەكۆلینێ ژ بلی پیشهكی و ئەنجامان ژ دوو پشكا پێكدهیت. پشكا ئێك ب نافونیشان (پیشنیازكرن و ستراتیجیهتین ئەوئ)، كو تیدا تیشك ئێخستیه ل سەر تێگهه پیشنیاز ب گشتی و رێك و ستراتیجیهت پیشنیاز. پشكا دووئ یا تایهت ب پراكتیکرنا ستراتیجیهتین پیشنیازكرن ل سەر ئاخفتنا خهلكن گۆفەرا بههدینی. بۆ ئەف چەندئ ژى پهنا بۆ شیواز ئامار ئهاتییه برن.

پهـیفتن كلیلكار: پیشنیاز، كردهیین ئاخفتن، پراگماتیک، تیورا پهوشتی.

پیشهکی:

1- نافونیشانی فەكۆلینێ :

ئەف فەكۆلینه ب نافونیشانی (پیشنیاز وهك كردهیا ئاخفتن)یه، كو تیدا ههول هاتییه دان، بهحسی پیشنیاز و ستراتیجیهتین بكارهینانا ئەوئ د ئاخفتنا خهلكن گۆفەرا بههدینیدا بهینهكرن .

2- ئەگەرئ ههلبزارتن و گرنگییا فەكۆلینێ :

گرنگییا ئەف فەكۆلینێ د ئەفان خالاندایه:

أ- ل دویف زانینا مه، ئەف فەكۆلینه یا نوییه و ب تایهت د ئاخفتنا گۆفەرا بههدینیدا چ فەكۆلینێ ئەكادمی ل سەر ئەف لایهنی نههاتییه نخبسین.

ب- پیشنیازكرن ب خو بابهتهك گرنگه د ئاف زمانیدا، چونكى بهردهوام ئەف كردهیه د پرۆسهیا پهيوهنديكرتیدا دهیته بكارهینان.

3- رێبازا فەكۆلینێ :

ئەف فەكۆلینه ب شیوهك گشتی ل دیف رێبازا (وهسفی) هاتییه ئەنجامدان، ب پشهستن ب شیواز ئاماری ژبو دیاركرنا پێژهیا هەر ستراتیجیهتهك هاتییه كرن. ستراتیجیهتین پیشنیازكرن ژى یین ئەف فەكۆلینێ زیدەتر ل دیف مودێلا Martinez-Flor ییه، ل گهل پهنا برن بۆ هندهك ستراتیجیهتانه، كو تاكه كهسێن كورد د ئاخفتنا خو دا بكارهینایه .

4- سامپلێ فەكۆلینێ:

سامبلى ۋەكۆلىنى بىرىتتە ژ وەرگرتنا ئاخفتنى ژ (50) ئاخفتنكەرېن خەلكى گۆڭۋار بەھدىنى ل دۆر دياركرنا ديتتېن خۆ ل سەر (12) ھەلويستېن دياركرى.

5- مفايح ۋەكۆلىنى:

زانينا ستراتيجى و پېژەيا بكارهينانا ئەوان ژلايخ ئاخفتنكەرېن زمانى دياركرى و ل دويڧ بگۆرېن دەستىشانكرى دېتە ئەگەر كو ئەنجامىن ب دەستقەھاتى د بياڧين پازيكرتيدا بېتە بكارهينان و ئەڧ ستراتيجيەتە ژ پېخەمەت (ب جھهينانا مەبەستېن ئەرىنى و ھاندان د بياڧين چارەسەركرنا نەخۆشېيىن دەروونى، چارەسەركرنا نەخۆشېيىن جەستەيى، خۇپارېزى...ھند) يىدا بېتە بكارهينان. 6-پرسپارېن ۋەكۆلىنى:

ۋەكۆلىن پېكولى دكەت بەرسقا ئەڧان پرسپاران بەدەت:

أ- ل دويڧ ئەوان بارودۇخېن ھاتىنە وەرگرتن، ئەرى ئاخفتنكەرېن زمانى كوردى ل دويڧ ئارەزوويا خۆ ژبۇ ب جھهينانا كوردەيا پېشنيازكرنى، ژبلى مودېلا Martines- Flor ى، پەنا بۇ بكارهينانا ھندەك ستراتيجيەتېن دى بريە ؟ ب- د ھەر بارودۇخەك وەرگرتيدا، چ ستراتيجيەتېن پېشنيازكرنى ھاتىنە بكارهينان؟ 7-پشكىن ۋەكۆلىنى:

ئەڧ ۋەكۆلىنە ژبلى پېشەكى و ئەنجامان ژ دوو پشكان پېكدەيت. پشكا ئېكى يا تايەتە ب (پېشنيازكرن و ستراتيجيەتېن ئەوى) ۋە، كو تېدا بەھسى پېناسە و جۆر و ستراتيجيەتېن پېشنيازكرنى ھاتىنە كرن و زېدەبارى بەھسكنا ئەوى د پراگماتېكى و كەلتورى كورديدا. پشكا دووى يا تايەتە ب (ستراتيجيەتېن پېشنيازكرنى د زمانى كورديدا)، كو ئەڧ ستراتيجيەتە د (12) بارودۇخېن ژئىك جودادا ھاتىنە وەرگرتن.

1 - پېشنياز و ستراتيجيەتېن ئەوى:

1-1-چەمكى پېشنياز:

پەيڧا پېشنياز-suggestion ژ پەيڧا لاتىنى- Suggestus ھاتىنە، يا كو بىياتى ئەوى پەيڧا Suggero ئانكو ھەلگرتن ل بن To carry under- و بكارهينانا ئەوى يا پەسەن ب پامانا دانان ل بن - Placing under يان ئاماژەيە بۇ بېركرنەك، ھزەك يان ھەست و سۆزەك كو ژ ئەنجامى نياز و مەبەستەكا ھشيارانە يا كەسەكى پەنگەدەت. ب شېوەكى گشتى پەيڧا بكارھاتى ئىشارەت دەتە بكارهينانا ھىما يان ھندەك شىوازيىن نەراستەوخۇ ژبۇ پاكېشانا سەرنجا تاكەكەسەكى ل سەر ئەوان تىشتېن ل دەورو بەرى ئەوى ھەين(Atkinson, 1909, 5).

سەبارەت پېناسەيا پېشنيازى، زانايان ب چەند شېوہەكان پېناسەكرىيە، كرەدزىر-kratzer دەتە دياركرن، كو پېشنياز دەرپېنەكا خۇبەخشانەيە (بى بەرامبەر) دەيتە دياركرن ژلايخ ئاخفتنكەرېڧە، كو پېشنياز بۇ پازىبوونى ل سەر يان نەرازىبوونى ل دويڧ گوھدارى دىمىت. واتە بپار دچىتە دەستى گوھداريدا، مەرەم پچ ئەوہ كو دەمى ئاخفتنكەر پېشنيازەكى ژ گوھدارى دكەت، كو پېشنيازەكا تايەت بىت، كو زۆرى ل گوھدارى نەھىتەكرن بۇ پازىبوونى ل سەر پېشنيازى بەرۇڧاژى ھندى گوھدارى ئازادىت بۇ پازىبوونى يان نەرازىبوونى ل سەر پېشنيازى (kratzer, 1991, 645). توماس، دىژىت: پېشنياز ئەو دەرپېنە كو ئاخفتنكەر پېرادىت ژبۇ ھندى داکو كارتېكرنى ل بېروپۇچوونى گوھدارى بکەت، كو ھندەك كاران ئەنجامدەت ب مفاين بۇ ئەوى، ئاخفتنكەر ئەڧى كارى ئەنجامدەت داکو پشگىرىيا گوھدارى بکەت، چونكى ئەو يا ئاشكرانىنە بۇ ئاخفتنكەرى و گوھدارى، كو گوھدار دى كارەكى ئەنجامدەت بى ھەبوونا پېشنيازى(Tomas, 1995, 161). ديسان بارنجى و كارل دەنە دياركرن، دەمى دانا پېشنيازان پېدڧيە خەلك ھندەك خالان بەرچاڧ وەرگرن وەكو: (پېدڧيا پېشنيازى و پلەيىن نە ئارامىيى د بارودۇخاندان و ھىز و دووريا جڧاكى د نافبەرا ئاخفتنكەرى و گوھداريدا)، ھەروەسا ل سەر ئاخفتنكەرى پېدڧيە پېكولان بکەت ب كېمكرنا كارېگەريا سەرپېچىكرنى ژلايخ ھندەك پېكىن پەوشىڧە (Barenjee and Carrel, 1988, 319). تسوى و ئەدولفس دەنە دياركرن، كو پېشنياز يا گرېدايە ب جۆرىن سىرلى يىن كردهيىن ئاخفتن يىن ھزركرنى و شىرەتاقە و ھندەك جۆرىن نەسەرەكى يىن كردهيىن راستەوخۇ كو ئاخفتنكەر پادىت

ب ئەنجامدانا ھندەك كار و چالاكياتىن كو بىتە جەھ مفا وەرگرتىڭ ل دەڭ گۇھدارى (Adolphs 2008,45). (Tsui,1994,65). ھەرۋەسا مارتىز-فلور دىئىت: پىشنىياز دىت بىتە دياركرن وەك پارچىن كىدارىن ئاخىتىن يىن باۋەرپىكرى كو بەشدارە د كىردەيا ئاخىتىن يا شىرەتكرىدا. ئەڭ چەندە زى ب ئەۋى شىۋەيە، كو پىشنىياز دىت بىتە جەھ مفا وەرگرتىڭ بۇ ئاخىتىنكەرى و گۇھدارى و ب تايەتتى زى دەمى پارچەك ژ شىرەتتى مفايى گۇھدارى تىدايىت (Martinez-Flor,2005,169). ئەڭ قەۋلىنە گرپدايە ب پىناسەيا مارتىز-فلورىڭ، چونكى قەۋلىن ل دوىڭ مۇدلا ئەۋى ھاتىيە ئەنجامدان، كو ئەۋ پىشنىيازى ب كىردەيا ئاخىتىن دەرژىرەت.

2-1-پىشنىياز وەك كىردەيا ئاخىتىن:

كىردەيىن ئاخىتىن بۇ شىۋەكرن و ۋاڭەكرنا ئەۋان دەرپرېنە ئەۋىن كو ژلايىن ئاخىتىنكەرىڭە دەرەكەڭ، ب پىكا بكارھىنانا زىمانى، كو ب شىۋى ئامازە و ھىزا رەۋانىيى، كارىگەرىيا ئەۋان جىنەجىدىن، ژ بەر ھىندى كىرەيىن ئاخىتىن پىرەكە د ناڭەرا زىمان و ئەۋ بارودۇڭىن دەرەڭدا، كو زىمان تىدا بكاردەيت (ناز ئەكرەم سەيد، 2013، 27). ھەرۋەسا كىردەيىن ئاخىتىن ئارمانجا ئەۋان يا سەرەكى ئەۋە كو ۋەل گۇھدارى بىكەن، ھىندەك كاران ئەنجامبەدەت، ھەر چەندە كىردەيىن ئاخىتىن دىشەن بىتە ژىكجوداكرن ژ كىردەيەك بۇ كىردەيا دى ب پىكا شىۋازىن ئاراستەكرن يىن جىۋاز ژلايىن ئاخىتىنكەرىڭە (Ali, 2017, iv). پىشنىياز زى وەك كىردەيا ئاخىتىن ھىزەكە دىتە ئاراستەكرن ژلايىن ئاخىتىنكەرىڭە، د شىاندەيە بىتە وەرگرتىن يان پەتكرن ژلايىن گۇھدارىڭە. ھىندەك جاران ھىندەك كەس دىكەتە بەرامبەر ھىندەك بارودۇڭان، كو پىشنىياز ژ كەسەكى ۋەرىگىر يان پىشكىشى كەسەكى بىكەن. دانا پىشنىيازى زى مەبەست ژئ ئەۋە، پىشنىياز ھىزە دەربارەي كەسەكى، كو پىدقىيە كارەكى ئەنجامبەدەت يان چەۋا دى پەتكرن ل گەل كەسەكى كەت. د راستىدا پىشنىياز د ئاخىتىن ژيانا مۇۋى يا رۇۋانەدا گەلەك يا گىرگە. بارپىر ژ خەلىكى ب ئەۋى پەنگى تەماشەي پىشنىيازى دىكەن، كو پىشنىياز وەك تابلۇيەككە كو بىشەن شىانەن خۇ پىشنىياز يان باشتىر لى بىكەن يان چەۋانىيا كاران ب شىۋەكى باشتىر ئەنجامبەدەن. بۇ نمۇنە ۋەكو ل دەمى مامۇستا پىشنىيازى ل قوتايان بىكەت ل سەر چەۋانىيا خواندەن، يان زى ئامادەبوۋى پىشنىيازى ل ھەڭكارىن خۇ دىكەن بۇ بكارھىنانا پىرۇگراممىن دياركرى، يان خەلىكى پىشنىياز ل ھەڭكارىن خۇ دىكەن ژبۇ ھەۋلانا قەكرنا بازارەكى نوى د باژىرىدا. پىشنىياز ۋەكو كىردەيا ئاخىتىن ب كىردەيا پاستەخۇ دىتە دياركرن، ئەۋى ل دەمى ئاخىتىنكەر ب شىۋەكى پاستەخۇ ژبۇ ئەنجامدانا ھىندەك چالاكياتىن پاشەرۇژى پىشنىيازەكى ژ گۇھدارى بىكەت. د پىشنىيازى كىردەيا ئاخىتىنكەر دەمى داخۋازى ژ گۇھدارى دىكەت ژبۇ ئەنجامدانا ھىندەك چالاكياتىن، كو ئاخىتىنكەرى باۋەرى پى ھەيە دى مفاي گەھىتە گۇھدارى. ئىك ژ پىكىن بكارھىنانا پىشنىيازى ب شىۋەكى پىكوپىنك، ئەۋە كو كارىكرن د ژيانا مەيا رۇۋانەدا ھەيە. ل دەمى كەسەك پىشنىيازى ۋەردگىر ژ كەسائىن جىۋازە. پىشنىياز ۋەكو كىردەيا ئاخىتىن د ژىنگەھا فىركىرىدا دىتە بكارھىنانا. ۋەكى ئەۋان پىشنىيازىن قوتابى د پۇلىدا ژ مامۇستى دىكەن ژبۇ ھارىكارىكرن و نىشاندان و فىركىرنا ئەۋان. ئاراستەكرنا پىشنىيازى دىت كارەكى ب زەحمەت بىت بۇ ئاخىتىنكەرى، كو پىشنىيازى ئاراستەي كەسە بەرامبەر بىكەت، ھەرۋەسا كەسە بەرامبەر ب چ شىۋە دى كارەڭدانى كەت بەرامبەر ئەۋى پىشنىيازى، لەۋرا پىدقىيە ل سەر ئاخىتىنكەرى نمۇنىن ژ ھەۋى و شىۋازەكى گونجاي بكاربەنىيت و د گىتوگۇيەكا ئارامدا بىت ژبۇ كىمكرنا دەرەڭتا بىنداركرنا ھەستى گۇھدارى (Ali, 2017, 9-11).

بەرى بىتە دياركرن، كا كىردەيا پىشنىيازى دىتە د ناڭ كىژ كىردەيا ئاخىتىنكەرى ل دەڭ سىرىلى، ل خۋارى دى ھەۋل ھىتە، دىتە سىرىلى بۇ كىردەيىن ئاخىتىن بىتە دياركرن.

فەيلەسوفى ئەمىرىكى سىرىل J.R.sarl- دەربارەي كىردەيىن ئاخىتىن دىتە، ل دەمى مۇۋى دىتە كىردەيىن ئاخىتىن جىنەجىدەك ۋەكو ئەۋان كىردەيان: (دانا بىپاران، دانا فەرمانان، پىشكىشكرنا پىسپاران، دروستكرنا پەيمانان). ب دىتە سىرىلى پىنج جۇرپىن كىردەيىن ئاخىتىن ھەنە:

1- نواندن - Representative:

مەبەست ژ بكارهينانا ئى كردهيى ئەو، كو نواندا حالەتەكئيه ژلايى ئاخفتنكەريقە ئەفجا چ ئەو حالەتە پاست بيت يان پاست نه بيت. ئەف چەندە ب پىكىن(شانازى و نەپازىيون و وازەيتان و پىشينيكرن، ...هتد) دھيتە ئەنجامدان. بۇ نمونە:

1- ئەز ئەف كارى باش نابىنم. (وازەيتان)

2- سەقاناسين ھەريىم پىشينيكرن دى باران باريت. (پىشينيكرن)

2- پىگيرىكرن - Commissives:

ب ديتا (سىرل) پىگيرىكرن ئەو تىشتن كو نايت سەرىنچيا وان بھيتەكرن و پىگيرىكرن ئەو كردهيىن ئە ئەنجامدايە، كو ئاخفتنكەري پىگيرىكرن بۇ ئەنجامدانا كارەكى كو د داھاتى دا ئەنجام بەدەت، ئەو كارە ب بارودۇختىن وەكو(سويند خوارن، گەفكرن، پەيماننان، ...هتد) دھيتە ئەنجامدان. بۇ نمونە:

1- تۆ شەمىيى كرپا خانى نەھينى دى دەرەكەفى. (گەفكرن)

2- ب خودى تۆ زويكا نەچى دى دەوام پابيت. (سويندخوارن)

3- ھەستەدەرىپىن - Expressives:

ئەف كردهيە دەرپىن ژ حالەتەكى ساىكۆلۇجىيى تايەت دكەت، كو مەرجىن دلسۆزى تىدا ھەبن، ژ لايى ئاخفتنكەريقە بۇ گوھدارى دھيتە ئاراستەكرن و ھەستى ئاخفتنكەري دياردكەت بەرامبەر بارودۇخەكى دياركرى. ژ ئەوان كردهيىن د ئەف جۇرىدا (سوپاسىكرن، پىرۇزباھىكرن، پىشوازيكرن، ...هتد)ن. بۇ نمونە:

1- سوپاس بۇ ئەف خوارنا خۇش. (سوپاسىكرن)

2- پىرۇزباھىيا تە دكەم بۇ سەرەكەفتنا تە. (پىرۇزباھىكرن)

4- پراگەھاندن - Declarations:

ئىك ژ سىمايىن گرنگ د ئەف كردهيىدا ئەو، كو واتا و دورھىلى پىكفە گرپدەدەت و د ئەنجامدا كردهيەكا سەرەكەفتى پەيدادكەت. ژ ئەوان كردهيىن د ئەف جۇرىدا (ئاگەھدارى، سۆزدان، ...هتد)ن (فرانسواز امىكو، 1986، 66-68). بۇ نمونە:

1- يارىكەرىن يانا دھۆك سەرەكەفتن. (ئاگەھداركرن)

2- سۆزىيت، ئەز ئەف كارى نەكەمەفە. (سۆزدان)

5- ئاراستەكرن - Directives:

ل دويىف پۆلىنكرنا سىرلى د ئەف كردهيىدا ئاخفتنكەرى پىكولاندكەت، كو گوھدار ھندەك كاران ئەنجامبەدەت، كو ئەو كار ژى ب شىوھىيى ئاراستەكرن دەرپىن ژ ھندى دكەن ئاخفتنكەرى چ دقپت. ئەف كردهيە ب ئەفان شىوھىيان دھيتە دەرپىن **فەرماندان - command**، فرمانكرن-order، شىرەكرن-advice، پىشينيازكرن-suggestion. ئەف كرده د شىاندايە ب شىوھىيى ئەرىنى(پوزەتيف)، ھەرەسا نەرىنى(نىگەتيف)ژى بھيتە بكارهينان، د كارھىنانا ئاراستەكرنىدا ئاخفتنكەرى ھەولددەت، كو جىھانەكى بۇ گوھدارى وئەنەكەت ب پىكا پەيىن گونجايى دكو گوھدار ئەوى كارى ئەنجامبەدەت ئەوئ كو ژلايى ئاخفتنكەريقە ھاتىيە ئاراستەكرن (Al-Aadeli, 2013, 15).

ئەفجا پىشينياز ل دويىف پۆلىنا سىرلى يا كردهيىن ئاخفتنكەرى دچىتە د ئاف كردهيا ئاراستەكرن - Directive ىدا، ئەو كردهيىن د ئەف گرۇپىدا ئەو كردهنە ئەوئ كو ئاخفتنكەرى دكەتە ئارمانج و ھەل گوھدارى دكەت، كو ھندەك كار و چالاكىيان د پاشەرۇژىدا ئەنجامبەدەن (Tomas, 1995, 161). بۇ نمونە:

- ئەز شىرەت ل تەدكەم يى بلەز نەبە د بەرسقدانا پرسىارپىن خۇدا. (شىرەتكرن)

- تۆ چ دىيىژى ئەم سەفەرەكى بكەين. (پىشينيازكرن)

1-3-پیشینیاز و پراگماتیک:

شیانین پراگماتیکی ژ خاله کا گرنگا ئافاکرنا زمانه کێ پروفیشنال دهیته هژمارتن. تیگه هشتین پراگماتیکی ئاماژه یی ددهنه تیگه هشتا زمانێ ئاخفتن و شروقه کرنا ههست و ههلوێستین ئاخفتنکهری. ههروهسا ئاماژه یا شیان و مه بهستا ئاخفتنکهریه ژبو ههلبزارتا به رسفدانه کا گونجای، ژ بهر هندێ دبیزن کو د پراگماتیکیدا پیدقییه گوهدار شاره زای تیگه هشتنه کا باش یا پیزانیین زمانفانی بیت. وهکی په یهتین فرههنگی و سینتاکسی و زانیاریین نافهرۆکی. ههروهسا پۆلج پله یا جفاکیا ئاخفتنکهری (Salehi, 2013:87). دیسان شیانین پراگماتیکی بریتیه ژ زانیان سهراوه یین زمانفانی، کو د بهردهستن د زمانه کێ دیارکریدا ژبو تیگه هشتا مه بهسته کا دیارکری یان زانیان شیوه و دیمه نه کێ بهرچافی کرداره کێ. ههروهسا زانیان بکاره یینا نافهرۆکه کا پیکهستییه د سهراوه یین زمانیدا (Kaya, 2012:48).

پراگماتیک گرنگی ددهته خواندین ئهوان واتایان کو ژلای ئاخفتنکهری یان نفیسه ریه دهیته گوتن و ژلای گوهداری یان خوانده فانییه دهیته پوهنکر. دیسان پراگماتیک ب شیوه یه کێ به رفهره تر ب شروقه کرنا واتایین ده برینین خه لکیه یا گریدایه پتر ژ پامان و واتایا په یف و فریزان ئه وین د ده بریناندا هه ی (Putri, 2010, 13). ژ بهر ئه قی یه کێ ئه م دشیین ییزین کو پراگماتیک بریتیه ژ خواندان ل سه ر واتا و پاماتین خه لکی، کهواته ل قیرئ د قه کۆلینا مه دا کو پیشینیاز، دئ ئهوان جورین واتایان دیارکهرین، کو پیشینیازکهر (ئاخفتنکهر)، ههولا پازیکرنا که س به رامبه ر ب شیوه یه کێ نه راسته وخو ددهت ژبو هپورکرنا بارودوخی و پاراستنا پۆخسارێ پوزه تیف ی داخوازکهری.

پیشینیاز پروسسیه که، بکاره یینان و گرنگیه کا زۆر د ناف پروسسیا په یوه ندیکریتدا هه یه، دبیت وهکو کاره کێ پۆزه تیف بیت ئه گه ر پیشینیاز یاباشبیت و دبیت وهکو کاره کێ تیگه تیف بیت ئه گه ر پیشینیاز یا خرابی بیت، واته ل دویف مه بهستا بکاره یینان و دبیته ئه گه ر هندێ، کو گوهدارێ پیشینیاز ههست ب هه بوونا خو بکهت و دناف تاکه که سین جفاکیا دهیته بکاره یینان. پیشینیاز هه می ئه گه ران ب خو قه دگرت. د شیاندایه تو کاره کی پیشینیازبکه ی و کاره کێ دی ئه نجامده ی، چونکی تو دشی ئه و تو دبیز بگوهری (عبدالواحد موشیر دزه ی، 2015، 156).

کرده یین ئاخفتن ئه وین کو د شیاندایه ژ لای پراگماتیکه به یته شروقه کرنا، ئه وژی ئه قه نه: مېه فاند ریکرنا- invitations، ره تکرنا- refusals، پیشینیازکرن- suggestion، لیبورین- apologize... هتد و ئه ف کرده یه ژ کرده یین گرنگ د پروسسیا په یوه ندیکریتدا دهیته هژمارتن (Ali, 2017, 9). کهواته پیشیناز ژ ئیکه ژ کرده یین ئاخفتن، کو د پروسسیا په یوه ندیکریتدا بکارده ییت و د شیاندایه ژلای پراگماتیکه به یته شروقه کرنا و تایه تمه ندییین پراگماتیک تیدا دهیته بکاره یینان. د ئه نجامدا کرده یین پازیبووون- accept و ره تکرنا- reject وهکو به رسفه ک بۆ پیشینیاز دهیته هژمارتن.

ل خوار دئ هه ولده یین به حس ئه فان هه ر دوو کرده یان وهکو به رسفین پیشینیاز دیاربکه یین:

أ- رازیکرنا:

پازیکرنا بریتیه ژ پیشیکشکرنا پیشینازین په سهند، ب مه ره ما هندێ کو که س به رامبه ر پیرازی ببیت (محمود شمال حسن، 2006، 31). ژ ئه ق پیناسه ی دیاردبیت، پازیکرنا ئه نجامه که ژ کرده یا پیشینازینه، هه تاکو ئه نجام پیشیناز پازیکرنا بیت، پیدقییه پیشینازین په سهند و به رعاقل ژلای ئاخفتنکهریه به یته ئاراسته کرن. وهکو:

a- ما باشرنا ییت ئه م پیکه قه کۆلینه کێ ئه نجامده یین؟

b- دبیتین ته د جه خۆدانه.

ئه گه ر ته ماشه ی ئه ق پسته یا ل سه ری بکه یین، دئ بینین کو پیشینازک ژلای ئاخفتنکهری بۆ گوهداری هاتییه ئاراسته کرن و گوهدار پازیبوووه ل سه ر پیشینازا ئاخفتنکهری. پازیبووونا گوهداری ل سه ر پیشیناز کارتیکرنا کا باش ل سه ر پۆخسارێ ئاخفتنکهری په یاداکهت.

ههروهسا گوتنا (نه) ژ ئانکو ره تکرنا پیشیناز د ئه نجامدا کارتیکرنا کا خراب ل سه ر پۆخسارێ ئاخفتنکهری په ییدا دکهت.

ب- پەتەرن:

ھەر دوو زامانلار سىرل و ڧاندىرگىن ددەنە دياركرن، كو پەتەرن ھاوتايەكا نەزىيە ژبۇ پەسەندىكرى و پارىيونى. چەوا ئىك دىت پازىبىت ل ڧىشكىشكرن، داخوازى يان مېفانكرنەك، كو ھەر ئىك ژ ئەفان دكارن بېيەنە پەفكرن و پەتەرن زى (Searle and vanderken, 1985, 195). بۇ نموونە:

a- تۆچ دىيىزى ئەم پىڭكە ڧەكۆلىنە چىكەن؟

b- ئەز ھەز كەم، بەس ئەز گەلەك ڧى مۇويلم.

د دانوستاندنا ل سەرىدا، پىشنىازەك ژلايى ئاخىتەكرىڧە بۇ گوھدارى ھايتىە ئاراستەكرن بۇ پىڭكە دروستكرنا ڧەكۆلىنەك، لى گوھدارى ب شىۋەيەك نەپاستەوخو پىشنىازا ئاخىتەكرى پەتەرىيە، ئەۋزى ژبەر ھندىيە، كو(پۇخسارى ئاخىتەكرى يان گوھدارى ڧى پۇزەتېڧ يان نىگەتېڧ دكەڧتە د بن كارتىكرنەكا خرابدا ل دەمى پەتەرن دەيتە بكارهينان، ژ بەرھندى زى پەتەرن ب شىۋەيەك گونجاي ڧىدق ب شىۋەيەك نەپاستەوخو يان ئاستەك بىلندى دەۋرۋەرى پراگماتىكىيە بۇ ھندى دكو كاريگەرىيا نىگەتېڧ يا پەتەرنى كىمىبىت (Alicia & Esther, 2011, 56).

4-1- پىشنىاز و تىۋرا پەۋشى:

تىۋرا كەردەيىن ئاخىتە ب نىزىكى ب نىگەھشتا پەۋشىڧە گرېدايە. پەۋشت نىگەھشتەكا بەرنىاسە ئەۋاكو ب ساناهى دەيتە دىن د تىكەلىيا مۇۋىيا پۇژانەدا چ يازارەكى يان نەزارەكى بىت (Ali, 2017, 11). د تىۋرا پەۋشىدا پۇخسار-Face گرنگىرىن و سەرەكرىن پىشكە، كو وېنەيى تاكە كەسەكى د ئاڧ كۆمەلگەھىدا دياردەكەت، كو ھەر كەسەك دڧىت گرنگىيى بەدەتە خو (Jiang, 2015, 97). ھەمى ئەندامىن كۆمەلگەھى ھەزەكەن وېنەيى خوڧى دياركرى بپاريزن، ئەۋى دىيىزى پۇخسار-Face مەبەست پى پۇخسارى سەر و چاڧىن ھەر تاكە كەسەكىيە. براون و لىڧنسون پۇخسارى سەر و چاڧان ب دوو شىۋەيان ددەنە نىاسىن، ئەۋزى پۇخسارى پوزەتېڧ و پۇخسارى نىگەتېڧە (Brown and Levinson, 1987, 61). پۇخسارى پوزەتېڧ ژبۇ ھەز و ئارەزوۋىيىن ئاخىتەكران دزڧرىت، كو پىز لىبەيتەكرن، ۋەكو ئەندامەك گرنگ ژ لاى كەسانىن بەرامبەرڧە بېيەنە ۋەرگرتن. ئەۋەزى گەلەك جەختكرن ل سەر پىزلىگرتا خوڧى يا تاكە كەسى دكەت. پۇخسارى ئىك دى ھىتە تىكېرن ئەگەر ئەو كەس ژ لاى تاكە كەسىن بەرامبەرڧە ھايتىيە پىشكو ھەڧىتن. ھەرۋەسا پۇخسارى نىگەتېڧ ژبۇ ھەلېزارتا ئازادا تاكە كەسەكى ژبۇ كارەكى دزڧرىت و ھەز و ئارەزوۋىيىن ئەۋى ژ لاى كەسانىن دىڧە بېيەنە بىيكرن، ئەۋەزى ڧشارى ل سەر ئازادىيا ئەۋان كاران دكەت (شېرزاد سەبرى و ئەياد ڧەيزولاه، 2018، 626).

براون و لىڧنسون د ئاڧا تىۋرا خۇدا باس ل سەر ئەۋى چەندى دكەن، كو ڧىدڧىيە كار ل سەر نەھىلانا پەۋشتى نىگەتېڧ و پىشكىرىيا پەۋشتى پوزەتېڧ بېيەنە كرن (Brown and Levinson, 1987, 187). جۇرچ يۇل ددەتە دياركرن كو پۇخسارى نىگەتېڧ ڧى ڧىدق ب ئازادىيە و پۇخسارى پوزەتېڧ ڧى ڧىدڧىيە ژ لاى خەلكىڧە بېيەنە ۋەرگرتن (Yule, 1996, 62). ئەو كەردەيىن ئاخىتە كو دىت بىنە ئەگەر ئىكچونا پۇخسارى پوزەتېڧ يان نىگەتېڧ ڧى تاكە كەسەكى دىيىزى (كەردەيىن تىكېرنا پۇخسارى-Face) Threatening Act پاراستا پۇخسارى زى ب شىۋەيەك بەرچاڧ د پەيۋەندىيىن كەلچەرىن جياۋازدا سەرنج و تىيىن ل سەر ھايتىنەكرن. پەۋشت زى ڧى تايەتە ب كەلتۈۋەرەك دياركرىڧە. بۇ نموونە دياردەيەك د كەلتۈۋەرەكېدا ب پەۋشت بېيەنە ھۇمارتن و دىت د كەلچەركە دىدا ڧى نەجۋان و ژ ھەزى نەبىت. زانىنا كەلتۈۋرە ۋەلاتەك دى دىت خەلكى ژ ئەفان جۇرە تىكچوۋىن ئاڧچاڧان بپاريزىت (Jiang, 2015, 97).

دەربىرنا ئاڧچاڧان و پۇخسارى چەمكەك دياركرى و بكارهاتى ڧى جىھانى نىنە، ئانكو ژلايى ھەمى كۆمەلگە ۋە كەلتۈۋرە جىھانىڧە ۋەكى ئىك سەرەدەرى ل گەل بېيەنەكرن (Fraser, 1990, 230). ئەم دىيىن ھەزرا پەۋشتى ۋەكو ھەبۋونا نازكى و جۋانىيىن ل دەڧ ھەر كەسەكى دياربەكەن. پەۋشت د شىاندایە بېيەنە پىناسەكرن ۋەك نىشاندا ھىيارىيىن و پەچاڧكرنا سەر و چاڧىن كەسانىن

دى. د خواندنا زمانفانيا پەشتىدا دەستكەڧترىن بىرۈكە سەر و چافە. سەر و چافىن تە د پراگماتىكىدا وېنەي تە ئاشكرادكەت (Yule,2014,132). ھەرەسا تېۋرا كىرەيىن ئاخفتىن ژى ب تىزىكى يا گرېدايە ب تىگەھشتا پەشتىقە. رەشت تىگەھشتەكا بەرنىاسە ئەوا كۆ ب ساناهى دەيتە دىتن د تىكەلىيا مۇۋى يا پۇژانەدا چ يا زارەكى بىت يان نەزارەكى بىت (Ali,2017,9). بىنەمايىن سەرەكى بىن (پاراستا سەر و چاقان Face - Saving) ژ (كىرەيىن سەر و چافىن گەڧكرىن Face - Threatening) acts-پىكەتەيىن، كۆ ھندى كىرەيىن سەر و چافىن گەڧكرىيە، ئەو كىرەنە ئەوېن كۆ بىنچىنەيى گەڧكرىنا سەر و چافانە (Ali, 2017). (11، ئەگەر ئاخفتىنكەرى ئاخفتىنكە ئاراستەى گۆھدارى كۆ و ئەو ئاخفتىن ب شىۋەيەك گەڧكرىن بېتە نىشانان، دىيژنە ئەڧى كىرارى كىرارا سەر و چافىن گەڧكرىن (Yule,2014,132). بۇ نمونە:

- يىزەھمەت ئەوئ كاغەزئ بدەف من.

د ئەڧى رستەيلا ل سەرىدا ئەگەر كىرەيى ئاخفتىن ب شىۋەك پاستەوخۇ ھاتە بكارەيىن، ل ئەوئ دەمى ئاخفتىنكە داخوازەك ژ گۆھدارى دكەت، كۆ كارەكى ئەنجامبەدەت، ل ل دەمى ئاخفتىنكەرى د دەمى گوتتا ئەڧى رستەيىدا سەر و چافىن نەرتى بكارەيىن ل ئەوئ دەمى نايىتە كىرەيى داخوازكرى، بەلكو ب پىكا سەر و چافىن تىگەتېڧ دى بىتە كىرەيى گەڧكرىن (Ali, 2017, 11). ھەر ۋەكۆ (رىنتل) ددەتە دىاركرى، كۆ پىشنىاز ئەو كىرەنە ئەوېن ئاخفتىنكە داخواز ژ گۆھدارى دكەت بۇ ئەنجامدان چالاكىيەك، كۆ دى مفايەك باش گەھىنەيە گۆھدارى. زىدەبارى ئەڧى چەندى پىنتل بانگەشەي ھندى دكەت، كۆ پىشنىاز ۋەكۆ كىرەيىن سەرۋچافىن گەڧكرىن ھاتىيە دىاركرى، ل دەمى ئاخفتىنكە د ھندەك پىكاندا دەست تېۋەردانى د ناف ژيانا گۆھدارىدا بكەت، ب ئەڧى مەرەمى ۋەكۆ سەپاندەك ل سەر گۆھدارى ھاتىيە دىاركرى، ئەوژى ب پىكا بكارەيىن سەر و چافىن گەڧكرىن ژلايى ئاخفتىنكەرىڧە (Rintell,1979,97). سەرەراي ھندى كۆ پىشنىاز ژلايى ئاخفتىنكەرىڧە بۇ گۆھدارى دەيتە ئاراستەكرى داكۆ گۆھدار مفاي ژى ۋەرگىت، بەلچ (براۋن و لىڧسون) ئەڧ كىرەيى ئاخفتىن ب نەرتى دىاركرى. د دەمى بكارەيىن سەر و چافىن گەڧكرىن (Face - Threatening acts) دا. بۇ نمونە ل دەمى ئاخفتىنكە سەپاندەك ل سەر گۆھدارى دروستدكەت، ئەوئ نەچار دكەت بۇ ئەنجامدان كىرەيەك، ل ئەوئ دەمى ئاخفتىنكە ۋەكۆ كەسەكى ھىرشكەر(ھىرشبەر) و كەسەكى بى شەرم و بى پەشت دەيتە نىاسىن (Martinze - Flor,2010,76).

5-1-پىشنىاز و كەلتور:

پىشنىازكرى كىرەكە د ھەمى كەلتور و جفاكاندن ھەبونا خۇ ھەيە، بەلچ ئەو ستراتىجىيەيىن دەيتە بكارەيىن ژ كەلتورەكى بۇ ئىككى دى د جىاۋازن. قەكۆلىنەيىن كەلتورى زۆر ب ئاشكرى جىاۋازيى د ناف ھەمان كىرەدا، كۆ پىشنىازكرى د كەلتورپىن جىاۋازدا دىاردكەن. د كەلتورپىن كوردىدا ۋەكۆ يا پىدڧى قەكۆلىن ل سەر پىشنىاز ۋەك كىرەيى ئاخفتىن نەھاتىيە كرى، ھەر چەندە د پىۋسپىا پەيۋەندىكرىدا گرنگىيا خۇ ھەيە و پۇژانە د نافا ئاخفتىنكەرىپىن كورددا گەلەك دەيتە بكارەيىن. د جفاكى كوردىدا ئاخفتىنكەرىپىن كورد د پىۋسپىا پەيۋەندىكرىدا كىرەيىن جودا جودا بكارەيىن. ۋەكۆ:(گەلە گازندە، پەتكرى، لىۋىرپىنخوازتن، پارىكرى، گەڧكرى، شىرەتكرى، پىشنىازكرى،...ھتە). كەۋاتە پىشنىاز ژى كىرەيەكە ژ كىرەيىن ئاخفتىن، كۆ ئاخفتىنكەرىپىن كورد بكارەيىن. د ھەمى كەلتور و جفاكاندا پىشنىاز د پىۋسپىا پەيۋەندىكرىدا ۋەكۆ ئىك نەھىتە تەماشەكرى بكارەيىن، چۈنكى ھەر جفاكەكى ھندەك بىنەما و پىسايىن خۇ ھەنە.

د كەلتورپىن كوردىدا پىشنىاز ب شىۋەك گىشتى يا پوزەتېڧە، ل ئەگەر ئاخفتىنكەرى مەبەست پى ھەبىت دىتە تىگەتېڧ. ل دەمى ئاخفتىنكە پىشنىازا خۇ ئاراستەدكەت، ئەگەر مەبەستا ئەوئ ياباشى بىت ژبۇ باشىيا گۆھدارى بىت، ل ئەوئ دەمى ئەو پىشنىاز دى يا پوزەتېڧ بىت، بەلچ ئەگەر مەبەستا ئاخفتىنكەرى يا خرايىن بىت، ئەو پىشنىازەكا تىگەتېڧە، ھەرەسا ھندەك جاران تىگەتېڧ ل سەر گۆھدارىيە، ئانكۆ ل دويڧ كەسايەتى و پەيۋەندىيىن جفاكى دىمىنەت. بۇ نمونە:(ئەز پىشنىازدكەم سوبەھى دەۋام بېتەكرى). ئەڧە پىشنىازەكا پوزەتېڧە، بەلچ د ئەڧى نمونىدا: (ئەز پىشنىازدكەم سوبەھى دەۋام نەھىتەكرى). ئەڧە دىتە پىشنىازەكا تىگەتېڧ. بەلچ ب شىۋەك گىشتى ئەڧ پىشنىازا دوماھىكى ژى د جفاكى كوردىدا ب كارەكى پوزەتېڧ دەيتە تەماشەكرى، چۈنكى

ئاخىتىنكەر دەما پىشنىيازى دىكەت، ھەردەم پىشنىيازى باشىيى بۇ گوھدارى دىكەت. ھەروەسا دۇقت بۇ ئاخىتىنكەرى ئى يا ب مفا بىت. دىسان دەما ئاخىتىنكەر پىشنىيازى دىكەت، ب ئەوى شىوې دەرېپىت، كو گوھدار ھەستېپىكەت، كو بۇ چوونا ئەوى ئ لايى ئاخىتىنكەرىشە يا گرنگە. بۇ نموونە: (تۆچ دىيىزى ئەم چايەكى قەخوئىن). ل قىرى ئاخىتىنكەر دى چاقەرى گوھدارى بىت، كو بىرارى بىدەت. ل قىرى دى گوھدار ھىزىركىت، كو پىزى ل دىھىتەگرتن و بىر و بۇچوونىن ئەوى دىگرتن بۇ ئاخىتىنكەرى. گەلەك جاراند جفاكى مەدا پىشنىيازى ئۇبۇ نەھىلانا قالاتىكەن ل دەف ئاخىتىنكەرى، ھەروەسا بۇ نەھىلانا گومان و دوودلىيىن دىھىتەكەن. بۇ نموونە: (ب دىتتا تە كىز پەرتووك يا ب مفا ترە بخوئىنم). د ئەفنى نموونىدا دىاردىيىت، گومان و دوودلى ل دەف ئاخىتىنكەرى ھەيە، ب پىكا پىشنىيازى كو ئاراستەى گوھدارى دىكەت و خو ئ ئەفنى گومان و دوودلىيىن پىزگار دىكەت، ئەف چەندە ئى ب شىوېكى بەرقەرە د ئاف ئاخىتىنكەرىن جفاكى كوردىدا دىھىتە دىتن. ھەروەسا د جفاكى ئافىرىدا ھەك ھەر جفاكەكى دى، ل دەمى كرنا پىشنىيازى، ئازادىيىن ددەتە گوھدارى كو ھىز و بۇچوونا خو ب ئازادى دەرېپىت، بى زورى ل بىھىتە كرن. واتە بىرارى دىچىتە د دەستى گوھدارىدا و ئەو ب ئارەزوويا خو دى بىرارى ل سەردەت و د ئەنجامدا دى پارىيىت يان دى پەتكىرىن بىكاربىھىنىت. مەرجى زورىكرىن د پىشنىيازىدا يىنە، ئانكو نايىت ئاخىتىنكەر جۇرە سەپاندەكى يان گەفكرنا روى - Face Threatening بىكاربىھىنىت بۇ پارىكرنا پىشنىيازى يان پەتكىرىن پىشنىيازى. ھەروەسا نايىت ل دەمى دانا پىشنىيازى جۇرە ئاوازەكى بىكاربىھىنىت، كو گوھدار ھەستېپىكەت، كو ئاخىتىنكەر يى جۇرە سەپاندەكى لىدەكەت، چ ئۇبۇ پارىيوونى يان پەتكىرىن بىت. جفاكى مەزى ھەك ھەر جفاكەكى دى، پىكى نادەتە ئەفنى جۇرى پىشنىيازى، چونكى پىزى ل بىرو بۇچوونىن گوھدارى ناھىتە كرن، ھەروەسا ئاخىتىنكەر ھەك ھەك سەك بىررى دىھىتە تەماشەكەن. سەرەراى ھندى، كو پىشنىيازى گەلەك د ئاخىتىنكەر پۇژانەدا دىھىتە بىكاربىھىنان، ھەروەسا د (مانشىت و پۇژانما و گوتار و دەق و... ھەتد) ندا دىھىتە بىكاربىھىنان.

ھەندەك پىشنىيازى د ئافا جفاكى مەدا گەلەك بەرەلەقن و ب شىوېكى بەرقەرە دىھىتە بىكاربىھىنان. ھەك(پىشنىيازى ھەقۇزىيى، پىشنىيازى مېھقاندارىكرىن، پىشنىيازى سەردانى، پىشنىيازى كارى،..... ھەتد). ب ئەفنى پەنگىن ل خوارى دىاركرى:

a-پىشنىيازى كارى:

- بۇچى تۆل گەل مەن كار ناكەى؟

- دى باشىر بىت بۇ مە ئەگەر ئەم پىكفە ماركىتەكى قەكەين.

b-پىشنىيازى سەردانى:

- توناهىي ئەم بىچىنە دەف ئازادى يى نەخۇشە.

c-پىشنىيازى مېھقاندارىكرىن:

- بۇ خوارنا شىقى ھەرنە مالا مە.

- ل پۇژا ئەنى ئەم ل ھىقىيا ھەوھىنە.

d - پىشنىيازى ھەقۇزىيى:

- تۆشوى ب مەن ناكەى؟

ئەگەر ئەم تەماشەى زمان و كەلتوورى خو بىكەين، كو گەلەك ب كىمى پەيىفا پىشنىيازى Suggestion د پىشنىيازىكرىدا دىھىتە بىكاربىھىنان، كو بەرامبەر زمان و كەلتوورى ئىنگىلىزى گەلەك ئافى پىشنىيازى د پىشنىيازىكرىدا دىھىتە بىكاربىھىنان. د زمانى كوردىدا زىدەتر ئەف دەرېپىنە بۇ پىشنىيازى دىھىتە بىكاربىھىنان: (تۆچ دىيىزى، ياباشىر ئەو، بوچى نە،..... ھەتد). بۇ نموونە: (ياباشىر ئەو ئەم پىكفە بىچىن). د زمانى ئىنگىلىزىدا زىدەتر ئەف دەرېپىنە (ئەز پىشنىيازى دىكەم-I Suggest) بۇ پىشنىيازى دىھىتە بىكاربىھىنان. بۇ نموونە: (I Suggest we go to bed early, and make an early start tomorrow).

د جفاكى مەزىدا ھەك ھەر جفاكەكى دى، ل دەمى ئاخىتىنكەر پىشنىيازى ئاراستەى گوھدارى دىكەت، ھەندەك خالان بەرچاچ ھەردىگىت. ھەك(دوورىيا جفاكى، تەمەن، پەگەز، پەلە پاىە)، چونكى دەرېپىنە پىشنىيازى دى يا جىاوازىيىت، ئەگەر تەمەن و پەگەز و

پلەو پايە دىياوازين، ھەرۋەسا پەيۋەندىيا جفاكى ژ لايى تىزىكى و دىراتىفە د نابقەرا ئاقتىنكەراندا دى يا دىياوازىيت. كو ل خوارى دى بەحس ل ئەقى چەندى ھىتە كرن.

6-1-پىشنىياز و پلەين دىياوازين جفاكى:

ھەر ۋەكو بەرى نوکە ھاتىيە دىاركرن، ل دەمى پىشنىياز د ناق جفاكى مەدا بۇ گوھدارى دەيتە پىشكىشكرن، پىدقىيە ھندەك خال ل بەر جاف بېيەنە ۋەرگرتن. ئەۋزى ئەفەنە:

1- تەمەن: گەلەك گرنگە ل دەمى ئاراستەكرنا پىشنىيازى تەمەن ل بەرچاف بېيەنە ۋەرگرتن، ژبەركو ھەر كەسەك ل دوىف تەمەن خۇ د شىنادايە ھندەك كار و چالاكىيىن دەستىشانكرى ئەنجامبەدەت، لەورا ل دەمى پىشنىيازى. كرنى پىدقىيە ئەو پىشنىياز ل دوىف تەمەن گوھدارى يا گونجاي ىت. ئەگەر گوھدار ژلايى تەمەنقىە (زارۆك، گەنج، دانەمەر) ىت. ل دەمى دانا پىشنىيازى پىدقىيە ل سەر ئاقتىنكەرى پىشنىياز و دەرپرېن و شىوازين جودا جودا بكاربەينىت. ھەر تەمەنەك ب شىوازەكى جودا ل دوىف ھەزو پىدقىيىن خۇ پىشنىيازى دكەن (Martinez-Flor, 2005, 170). بۇ نموونە ئەو پىشنىيازىن زارۆك دكەن، جودانە ژ ئەوان پىشنىيازىن گەنج و دانەمەر دكەن. ۋەكو:

زارۆك: (دادى بلا سوبەھى بچىنە باخچى گيانەۋەران؟)

گەنج: (تۆچ دىيىزى ئەم بچىنە پىش يارىي؟)

دانەمەر: (تۆچ دىيىزى ئەم جارەكا دى ل گوندىن خۇ بژىن؟)

2- دوورىيا جفاكى: مەبەست ژ دوورىيا جفاكى پەيۋەندىيىن جفاكىنە د نابقەرا تاكەكەستىن ھەمان جفاكدا. ئەگەر پەيۋەندىيا د نابقەرا دوو تاكەكەستىن ھەمان جفاكدا يا تىزىك ىت، ئانكو پەيۋەندى د نابقەرا ئەواندا يا بېيىزىت و تىكەلىيەكا باش د نابقەرا ئەواندا ھەبىت، پترىا جارن ئەنجامى پىشنىيازى پارىيۋونە، بەروفاژى ئەقى چەندى ئەگەر پەيۋەندى د نابقەرا ئەواندا يا دوپر ىت و تىكەلى د نابقەرا ۋەواندا يا كىم ىت يان ھەر نەبىت ئەنجامى پىشنىيازى د ئەقى بارودۇخىدا پاراپترىا جارن پەتكرنە (Bavarsad & other, 2015, 33). ۋەكو:

- تۆ دىيى بۇ دەمەكى ھندەك پارا بدەيە من.

د ئەقى نموونا ل سەرىدا ئەگەر پەيۋەندى د نابقەرا ئاقتىنكەرى و گوھدارىدا يا تىزىك ىت باراپتر ئەنجامى ئەۋى پىشنىيازى پارىيۋونە، بەل ئەگەر پەيۋەندى د نابقەرا ئەواندا يا دوپر ىت، باراپتر ئەنجامى ئەۋى پىشنىيازى پەتكرنە. 3-پەگەز: مەبەست ژ پەگەزى ئەۋە، كو ئەو پىشنىيازىن زەلام دكەن، دىاوازين ژ ئەوان پىشنىيازىن ئافرەت دكەن، ئەۋزى ل دوىف پىدقىياتى و ھەز و شىوازين دەرپرېنقىيە (Ali, 2017, 7).

بۇ نموونە: (تۆچ دىيىزى ئەم ئەقرو بچىنە بازارى؟) باراپتر ئەق پىشنىيازە ژ لايى ئافرەتقىە دەيتە بكارهينان چ ژبۇ پىدقىياتىيىن ىت يان ژبۇ ھەزو ئارەزوۋىيى ىت و ب شىوازين جودا جودا دەيتە دەرپرېن.

4-پلەو پايە: مەبەست ژ پلەو پايەين ئەۋە، كو ل دوىف پلەو پايەين دىاوازين پىشنىيازىن دىاوازين پەيدادىت. ئانكو ھەر تاكەكەسەك د ناقا جفاكىدا ل دوىف پلەيا خۇ و ل دوىف ئەو كارى پە پادىيت ھەرۋەسا ل دوىف پىدقىياتىا كارى ئەۋى پىشنىيازىن دكەت (Bavarsad & Eslami-Rasekh & Simin, 2015, 31). بۇ نموونە ئەو پىشنىيازىن مامۇستا دكەن دىاوازين ژ ئەوان پىشنىيازىن ئەندازىار د كارى خۇدا ئاراستە دكەت. ۋەكو: (دى باشتر ىت ئەگەر پەرتوۋكىن زانستى بۇ قوتايان دايىنبەكىن). ئەق پىشنىيازە زىدەتر ژلاين مامۇستايانقە دەيتە ئاراستەكرن، ژ ئەندازىاران، چونكى گرئىداى كارى ئەۋانەيە.

7-1- شیرهت و پیشینازکرن - Advice and Suggestion :

سیریلی ب ئەفی پهنگی شیرهت پێناسه کړی: وهکو (کا چ باشرینه بۆ ته). ل دویڤ پۆلینا (سیریل) ی پین کرده پین ئاخفتن، شیرهت یا گریدایه ب کرده پین ئاخفتن. شیرهت وهکو کرده پیه کا ئاخفتن، ئاخفتنکهری دڤیت گوهداری ئهوی هندهک تشتان نهجامبدهت (Searle, 1969, 7). بۆ نموونه :

تۆ د خواندنیدا یاباشی، بۆچی تۆ ناخوینی؟

براون و لیڤنسون هۆسا دیاردکهن، کو شیرهتان شیانا گهفکرنی بۆ پروین گوهداری ههیه، چونکی ئهو گوهداری دکهته د حالهتهکیدا کو هندهک کاران نهجامبدهت و ئەفه ئازادیا گوهداری یا چالاکیان سنووردار دکهت، چونکی ئەفه، ئانکو کردهیا شیرهت، ئاخفتنکهری دئخیته د بارودۆخهکید، کو ی دهستههلاتداره و هیزئ وهکو کهسهکی دزانیت کا چ بۆ گوهداری یا باشه (Brown and Levinson, 1987, 82).

ههروهسا سیریل دیاردکهن، کو د بارئ دانا شیرهتاندا، شیرهتکار هۆسا بدانیت، کو ئهو زانیاریان دابیندکهن ئهوی ئهوی ههین، بهلج شیرهت کارئ گوهداری نینه، کو ئاخفتنکهر دروستدکهن و پیشکشی گوهداری دکهن (Searle, 1969, 67).

ههر چاوان بیت، د شیاندایه وهکههڤیی د ناههرا پیشیناز و شیرهتکریندا د ئەفان خالین ل خواریدا دیاربکهن:

1- پیشیناز Suggestion و شیرهت Advice ئەفه ههر دوو کرده پین ئاخفتن گریداینه ب کرده پین ئاراستهکرن Directive - ئەفه کو ئەفه ههر دوو کرده پین ل دهم ژلای ئاخفتنکهریقه بۆ گوهداری دهینه ئاراستهکرن، کو وهل گوهداری دکهن، د پاشهروژیدا ب هندهک کار و چالاکیین دیارکری رابیت (Searle, 1969, 7).

2- د ڤیریدا چ جوړه سهپاندنهک د داخوازکرن پیشیناز و شیرهتکریندا نین، گوهدار ی ئازاده بۆ رازیوون یان نهپازیوونا نهوان. 3- ئەفه ههر دوو کرده پین ئاخفتن دهینه نیشاندان داکو وهل گوهداری بکهن، کو هندهک جوړین چالاکیان بکهن. ههر چهوا بیت د دۆخ شیرهتکریندا، چالاکی ب شیوهیهک پاستهوخو بۆ گوهداری دهینه ئامارهکرن. د دهمهکید د پیشینازیدا ئاخفتنکهری ژی ب خوڤه دگرت (Nakagawa and Nishimura, 1998, 48).

4- ههر دوو کرده پین ئاخفتن، دبنه کرده پین گهفکرن پروین و د ئەفی بیافیدا ههر دووک ب دهگمهن ب شیوهی ئاشکهره و پاستهوخو دهینهدان.

کهواته پیشیناز و شیرهت د ئەفان خالین ل سهریدا وهکههڤی د ناههرا نهواندا ههیه؛ ههروهسا ئەم دشیین د چهند خالین ل خواریدا جوداهیین د ناههرا نهواندا دیاربکهن:

1- د پیشینازیدا کردهیا داخوازیکرن چ ژ لای گوهداریه پیت یان ژ لای گوهداری و ئاخفتنکهریقه دهینه نهجامدان ، د دهمهکید د شیرهتکریندا کردهیا داخوازیکرن ب تن ژ لای گوهداریقه دهینه نهجامدان (Lakoff and Ide, 2005, 218).

2- تایهتهندییهکا سهههکی، کو شیرهت ژ پیشیناز جودا دکهن راستیهکه، کو شیرهت رپیهکا پاشهروژئ نیشانددهت یان چالاکیان ئهوی کو ب تن د مفايع گوهداریدا بیت، د دهمهکید پیشیناز دبیت ههر دوکان نیشانددهت (Martinez-Flor, 2003, 14). 3- شیرهتان شیانین واتایهکا زیده و بهیز یا نهړنی ههنه، د دهمهکید ئەفه چهنده د پیشینازیدا کپمتره و واتایا نهړنی دبیت یا ب گومان بیت (دیارنهکریت) (Matsumura, 2001, 677).

4- کردهیا شیرهتکرن زیدهتر نیزیکی ئەفان کردهیا دبیت: (هشیارکرن، دانابوچوون، هاندان، هۆشدار، ئاگههدارکرن)، بهلج ل دهم کردهیا پیشیناز دهینه پیشکشیکرن، زیدهتر نیزیکی کردهیا: (داخوازیکرن) دبیت.

5- خالا گرنگ کو پیشیناز ژ شیرهت جودا دکهن ئەوه، کو شیرهت دهم ژ لای ئاخفتنکهریقه بۆ گوهداری دهینه ئاراستهکرن، پیدڤیه گوهدار یان وهگرئ شیرهت ب تمامی ل دویڤ بچیت، ئەگه وهگرئ شیرهت شیرهت پشنگوه هافیت و پیگیری پینهکر، ل ئهوی دهمی دئ زیان گههیهته ئهوی. وهکو: ل دهم نوژدار شیرهت ل نهخۆشی دکهن: (ئز شیرهت ل ته دکهم، کو دهرمانی بکارنههینی و جگارهیان نهکشی). (شیرهتکرن).

د ئەقڵ نموونیدا ئەگەر نەخۆش پێگري ب ئەقڵ شيرەتێ نەكەت یا نوژداری ئاراستەى ئەوى كرى دى زيانى گەهينته ساخله ميبا ئەوى.

د پيشنيازي دا دەمى ئاخفتنكەر پيشنيازي ئاراستەى گوهدارى دكەت، د شياندايه كو گوهدار يان وەرگرى پيشنيازي ب تەمامى ل دويڤ نەجيت و ل دويڤ وەرگرى پيشنيازي دمينيت، كا ئەقڵ پيشنيازي جيبه جيبكەت يان نە و ل دەمى وەرگرى پيشنيازي ئەوئ پيشنيازي جيبه جيبكەت چ زيان بۆ ئەوى ناييت. بۆ نموونه:

- دا سەحكەينه ياريا تەپاي. (پيشنياز)

د ئەقڵ نموونيدا وەرگرى پيشنيازي يە ئازاده پازى ببیت يان پازى نەبیت و ل دەمى پازى نەبیت چ زيان ناگەهيت.

8-1-ستراتيجيه تين دەرپرنا پيشنيازي-Strategies for Expressing Suggestion:

مارتيز- فلور دياركر، كو پيشنياز دشت ب ريكاً بكارهينانا جوړين جياواز بهيتە دەرپرنا، كو ئەوژى پيكهاتيه ژ جوړين (پراسته و خو- Direct)، و جوړين (ئاساي- Conventionalized) و جوړين (نەپراسته و خو- Indirect) (Martinez-Flor, 2005, 174).
1- جوړين (پراسته و خو- Direct) ئاخفتنكەر ب ئاشكرای دياردكەت، كا مەبەستا ئەوى چيبه، ئەوژى ب ئەفان پيكان دەيتە ئاراستەكرن:

أ - ئەنجامدانا كاری - Performative:

- ئەز پيشنياز دكەم، كو تۆ ميژوويا ئەزموونى بگوهوړى.

ب - ناقي پيشنيازي - Noun of suggestion:

- ئەز پيشنياز دكەم، كو بهيتەفەدان بهيتە پاكرن.

ج - فەرمانا نەریتی - Negative imperative:

- پيکۆلا نەكە بۆ بكارهينانا ئەقى كومپيوتهرى.

د - فەرمان - Imperative:

- پيکۆلا بکە بۆ بكارهينانا ئەقى تلهفونى.

2- جوړين (ئاساي - Conventionalized) ئەف جوړه نە وهكى جوړى ئيكييه، ئەو پيكن ددەتە گوهدارى بۆ ئيگەهشتنا مەبەستا ئاخفتنكەرى ئەوا فەشارتى د پيشنيازي دا، ئەوژى ب ئەفان پيكان دەيتە ئاراستەكرن:

أ- جوړين پرسپاري - Interrogative forms:

- بۆچى تۆ پەيوەنديى ب من ناكەى؟

- دەربارەى ئەقڵ چەوايه...؟

- تە هزرکريه دەربارەى...؟

ب- د- Lets:

-- دا ياريا تەپاي بکەين.

ج- شيان - Possibility/Probability:

- تۆ دشبى/تۆ دشبای پاري من دەين بکەى.

د- پيدقييه - Should/ought to:

- پيدقييه تۆ داخواري ژ ريشهبري قوتابخانى بکەى كو پتر دەمى بدەتە تە.

ح- پيدقياتي - Need:

- تە پيدقياتي ب پيئنهفەدانى هەيه.

خ- مەرجى - Conditional:

-ئەگەر ئەز تۆ بام، ئەز دا پەرتووكەكا دى ژى كرم.

3- جورېن (نەراستەوخو - Indirect): ئەف جورە ئامازەيە بۇ ئەوان دەرپرېنان دكەت، ئەوېن كو مەبەستا دروست يا ئاخشتەكرى ب دروستى يا ئاشكرا نەبىت. ئەوژى ب ئەفان پېكان دەيتە ئاراستەكرن:

أ- نەكەسايەتى:

-ئىك تشت كو تۆ دىيى بكەى دى ئەو بىت...

-فېرى ھۇمارەكا بۇچونا ياهەى كو تۆ...

-ئەو دى يى ھارىكارىب ئەگەر تۆ بىيى ژمارا تلەفونا ئەوى بىنى.

-ئەو دى باشتىبىت بۇ...

-ھەزەكا باش دى ئەو بىت...

- دى ياجانبىت ئەگەر تۆ دەستىكى پاران ژ من دەين بكەى، ئەگەر ئەف چەندە تامبوو پاشى ئەگەر تۆ شىاي بۇزىنەفە.

ب- ئامازەكرن:

- من يا گوھلىبووى كو دى دەرچوويىن زانكوپ ھىنە دامەزراندن.

ژىلى ئەو ستراتىجىيەتېن ل سەرى ھاتىنە بەھسكەن، كو ھەندەك ستراتىجىيەتېن دى ژى ھەنە، كو پىدقى ئامازەيى پىدەين، ئەوژى ئەفەنە:

1- داخوازىكرن: ئەف جورە ستراتىجىيەتە ب شىوہەكې بەرچاڭ د ئاف ئاخشتەكرېن گوڭقار بەھدىنىدا ھاتىيە دىتن، پشكداربوويىن ئەف ھەكۆلىنى ھەولداينە ب پىكا ھىنانا(داخوازىكرن) ئ پىشنىيازى ئاراستەى كەس بەرامبەرى خۇ بكتە، ئەوژى ب ئەفان دەرپرېنان(ئەز گەلەك دخوازم...، ئەز دخوازم...، داخوازا من ئەوہ...). بۇ نموونە: (ئەز گەلەك دخوازم كو تۆ ل گەل من كار بكەى)(داخوازا من ئەوہ ئەم پىكفە كار بكەين).

2- ھەز و ڧىان: ئەف ستراتىجىيەتەكا دىيە ژلايى ئاخشتەكرېن گوڭقار بەھدىنىفە ھاتىيە بكارھىنان، ل دەم كەسەك پىشنىيازى ل كەس بەرامبەر دكەت و گەلەك ب ڧىانى و ھەزكرن ئەف ستراتىجىيەت بكاردەھىنىت و ئەف چەندە ژى ژلايى بەشداربوويىن مە ڧە گەلەك بەرچاڭ دىت. ب ئەف شىوہەى(من دڧىت...، من گەلەك دڧىت...، ئەز ھەزەكەم...، ھەتد). بۇ نموونە: (من گەلەك دڧىت ئەم سەرەدانا ھەڧالېن خۇ بكەين). (ئەز ھەزەكەم تۆ ژيانا ھەڧزىنى پىكبەين).

3- پىزگرتن: ئەف ستراتىجىيەتەژى ب شىوہەكې بەرچاڭ د ئاف ئاخشتەكرېن گوڭقار بەھدىنىدا ھاتىيە دىتن، چونكى د جفاكى مەدا پىزگرتن و بەھادانا كەسېن دى ب پىدقى دەيتە دىتن، لەوراژى پشكداربوويىن مە دەم پىشنىيازى ل كەس بەرامبەرى خۇ دكەن گەلەك جاران پەيڧىن پىزگرتن و بەھادان بكاردەھىن. ھەكو(برا...، باشە خال...، بەرپىز...، براين ھىژا...، خاتىن...، ھەتد). بۇ نموونە: (برا دەست ژ خواندنا خۇ بەرنەدە). (بەرپىز ژىنگەھى ب پاقۇ بېئەل). (ھەر ھەكو د پشكا پراكتىكىدا ئامازە پىھاتىيە دان).

2- پىرەبوويىن لايەنى ئامارى و ستراتىجىيەتېن پىشنىيازى د زمانى كوردىدا :

1-1- بكارھىنانا ئامارى:

ئامار د ئەف ھەكۆلىنىدا ھاتىيە بكارھىنان بۇ گەھشتا ئارمانچىن ھەكۆلىنى، ئەوژى ئەوہ، كا كىژ ستراتىجى د ھەر بارودوخەكىدا ب چ پىزەھەكې ھاتىيە بكارھىنان، كو د ھىلكارىيىن ئامارىيىن ل خوارپدا، ئەو پىزە دىار و ئاشكەرەنە.

2-2- كۆمەلگەھا ھەكۆلىنى:

كۆمەلگەھا ھەكۆلىنى بىرىتيە ژ ھەلبۇرتا (12) بارودوخان ل دۇر پىشنىيازى، كو ب دانوستاندن ل گەل چەند شارەزاينى بىاقى زمانى و دەرووناسىيى ھاتىنە ھەرگرتن، كو ل دەستىكى ھۇمارا ئەوان بارودوخان پىرەبوون. ھەر چەندە د شىاندا ھەبوو چەند بارودوخىن دى ژى ھاتابانا ھەلبۇرتن، بەل ژبەركو سنوورئ ئەفان جورە ھەكۆلىنان يى دىاركرى و سنووردارە ئەف ژلايەكىشە و ژلايەكى دىقە دىياندا نىنە ھەكۆلىن ل سەر ھەمى بارودوخىن پىشنىيازى بېتەكرن، لەوا ئەف بارودوخە ھاتە ھەلبۇرتن.

3-2- سىروشتى سامپىلى قەكۆلىنى:

1-3-2- ھەلبۇراتنا سامپىلى قەكۆلىنى:

ھەلبۇراتنا سامپىلى قەكۆلىنى ب شېۋەكى پەمەكى بوويە برىتتە ژ ۋەرگرتنا ئاخفتنى ژ (50) ئاخفتنكەرپن خەلكى گۆفەرا بەھدىنى ل دۆر دياركرنا دىتتەن ئەوان ل سەر چەند بارودۇخىن دياركرى يىن پىشنىيازى. ئەف ھەلبۇراتنا پەمەكى بۇ ھندى بوويە، داکو قەكۆلىن زىدەتر زانستى بىت و بگەھىتە ئارمانجىن پىدقى.

2-3-2- جۆرى سامپىلى:

سامپىلى قەكۆلىنى ژ جۆرى پەمەكى بوويە، ئەۋرى ب ھەلبۇراتنا (25) كەسان سەر ب پەگەزى ئىر و (25) كەسان ژ پەگەزى مە، كو ژ لايى تەمەنىفە د پىگەھىشيوون، ئەفەزى بۇ ھندى بوويە، داکو ئەنجام دەستكرد نەبن و ب پىكا ئەف پەمەكى بگەھىنە ئەنجامىن زانستى و دىتتا خەلكى ل دۆر پىك و ستراتىجىيەتپن پىشنىيازى ل دۆر ئەوان (12) بارودۇخىن ھاتىنە ھەلبۇراتن.

3-3-2- ھۆپى ھەلبۇراتنا سامپىلى:

ئەف سامپىل ژ پەگەزىن ئىر و مە يە ھاتىيە ھەلبۇراتن بۇ ھندى داکو دىتتەن ھەمەجۆر بېتە ۋەرگرتن، نەكو ب تىن دىتتا ئىك جۆرى پەگەزى و د ئەنجامدا خەمەتا گەھشتنا ئارمانجا قەكۆلىنى بېتە كرن، ئەۋرى ئەۋە كو پىژەپىن سەدى يىن ھەر بارودۇخەكى ژ بارودۇخىن ھەلبۇراتى ژ ئەنجامىن ئىكەلىيا بۇچوونا ھەر دوو پەگەزان بىت.

4-2- تەكنىكا ئامارى و ھۆپى بكارھىنانا ئەۋى تەكنىكى:

د ئەف قەكۆلىنىدا پەنا ھاتىيە برن بۇ دياركرنا پىژەيا سەدى يا ھەر بارودۇخەكى، كا د ھەر بارودۇخەكىدا پىژەيا سەدىيا ھەر ستراتىجىيەتەكا بكارھاتى چەندە و ئەگەرئ بكارھىنانا ئەف پىكى ئەۋە، كو ئەف پىكە پتر ل گەل سىروشتى قەكۆلىنى دگونجىت و دىتتە ئارمانجا قەكۆلىنى دياربەكت.

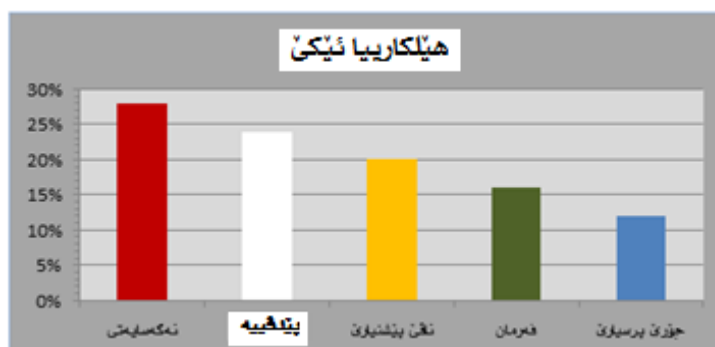
5-2- پىكا شىۋەكرنا داتايان د ھىلكارىيىن ئامارىدا:

د ھەر بارودۇخەكىدا ھىلكارىيەكا ئامارى بۇ ھاتىيە دروستكرن و دياركرنا پەيوەندىيى د ئاقبەرا ستراتىجىيەتپن بكارھاتى يىن ھەر بارودۇخەكىدا، ل دوىف ھۇمارا ھەلبۇراتنا خەلكى بوويە بۇ ئەۋى ستراتىجىيەت د ئاف ئەۋى بارودۇخىدا، ئەۋرى ل سەر ئەۋى پارسىيا ل دوماھىكا قەكۆلىنى ھاتىيە دياركرن و ل دوىف ئەۋى بىنەماي پىژەيا سەدى يا ھەر ستراتىجىيەتەك د ئاف ھەر بارودۇخىدا ھاتىيە دياركرن.

6-2 ستراتىجىيەتپن پىشنىيازى د زمانى كوردىدا:

ل دوىف ئەۋى ستراتىجىيىن ل پىكا تىۋرى ھاتىنە بەھسكرن. د ئەف پىكا پراكتىكىدا، دى ھەۋلەدىن (12) بارودۇخىن ژىكجودا ۋەربگرىن و ستراتىجىيىن بكارھاتى د ھەر بارودۇخەكىدا دياربەكەين، ل گەل دياركرنا پىژەيا سەدى يا ھەر ستراتىجىيەتەك. ب ئەف پەنگى ل خوارى دياركرى:

1-6-2- بارودۇخى ئىكى: پىشنىياز ژلايى فەرمانبەرى بۇ پىقەبەرى بۇ لادانا كارمەندەكى:

تېكرىيا ئاخىتتىكى رېن ئەففى بارودۇخنى ل سەرى (50) كەس بوون، كو (14) كەسان ستراتىجىيە تا (نەكەسايەتى) ھەلبۇرتىيە و ژ دەربىرىنن ئەوئ: (دئ باشتىرىت...، باشتىر ئەوئ...، ئەودئ باشتىرىت...، ھەتد) و (12) كەسان ستراتىجىيە تا (پىدقىيە) ھەلبۇرتىيە و دەربىرىنن ئەوئ يىن ھاتىنە بكارھىنان. وەكو: (پىدقىيە...، پىدقىيە ل سەرتە...، ھەتد) و (10) كەسان ستراتىجىيە تا (ناقى پىشنىيازى) ژىگىرتىيە و ژ دەربىرىنن ئەوئ: (ئەز پىشنىياز دكەم...، پىشنىياز من ئەوئ...، ھەتد) و (8) كەسان ستراتىجىيە تا (فەرمان) ھەلبۇرتىيە و ژ دەربىرىنن ئەوئ. وەكو: (ھەلبۇدە ئەففى فەرمانبەرى لادە...، ھەتد) و (6) كەسان ستراتىجىيە تا (جۆرى پىسارى) ھەلبۇرتىيە و ژ دەربىرىنن ئەوئ. وەكو: (بۆچى...؟، چاوايە...؟، بۆچى نە...؟، پىفەبەرى ھىژا، بۆچى تۆ ئەففى فەرمانبەرى لانادە...؟، ھەتد).

پىژەيا سەدىيا ستراتىجىيە تا نەكەسايەتى د بارودۇخنى ئىكىدا: (28%).

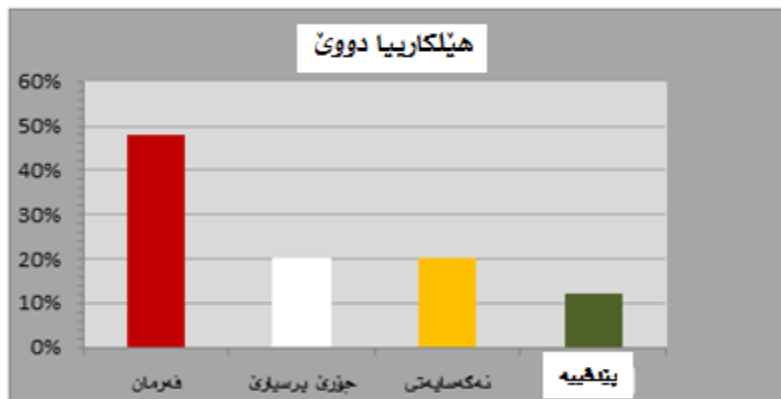
پىژەيا سەدىيا ستراتىجىيە تا پىدقىيە د بارودۇخنى ئىكىدا: (24%).

پىژەيا سەدىيا ستراتىجىيە تا ناقى پىشنىيازى د بارودۇخنى ئىكىدا: (20%).

پىژەيا سەدىيا ستراتىجىيە تا فەرمان د بارودۇخنى ئىكىدا: (16%).

پىژەيا سەدىيا ستراتىجىيە تا جۆرى پىسارى د بارودۇخنى ئىكىدا: (12%).

2-6-2- بارودۇخنى دووئ: پىشنىياز ژ لايى خويشكى/ برايفە بۇ برايفە خۇ، كو جلكىن ستورى بىكەتە بەرخۇ:

تېكرىيا ئاخىتتىكى رېن ئەففى بارودۇخنى ل سەرى (50) كەس بوون، كو (24) كەسان ستراتىجىيە تا (فەرمان) ھەلبۇرتىيە و ژ دەربىرىنن ئەوئ: (جلكىن ستورى بىكەتە بەرخۇ، پىكولى بىكەتە خۇ پارىزى ژ سەرمايە...، ھەتد) و (10) كەسان ستراتىجىيە تا (جۆرى پىسارى) ھەلبۇرتىيە و ژ دەربىرىنن ئەوئ يىن ھاتىنە بكارھىنان. وەكو: (بۆچى تۆ جلكىن ستورى ناكەيە بەرخۇ؟، چاوايە...؟، ھەتد). دىسان (10) كەسان ستراتىجىيە تا (نەكەسايەتى) ژى ژىگىرتىيە و ژ دەربىرىنن ئەوئ: (دئ باشتىر بىت تۆ جلكىن ستورى بىكەتە بەرخۇ، باشتىر ئەوئ...، ھەتد) و (6) كەسان ستراتىجىيە تا (پىدقىيە) ھەلبۇرتىيە و ژ دەربىرىنن ئەوئ. وەكو: (كەش و ھەوا يى سارە پىدقىيە تۆ جلكىن ستورى بىكەتە بەرخۇ...، ھەتد).

پىژەيا سەدىيا ستراتىجىيە تا فەرمان د بارودۇخنى دووئدا: (48%).

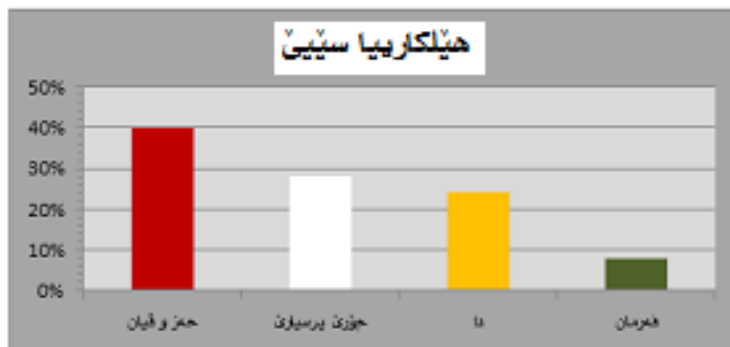
پىژەيا سەدىيا ستراتىجىيە تا جۆرى پىسارى د بارودۇخنى دووئدا: (20%).

پىژەيا سەدىيا ستراتىجىيە تا نەكەسايەتى د بارودۇخنى دووئدا: (20%).

پىژەيا سەدىيا ستراتىجىيە تا پىدقىيە د بارودۇخنى دووئدا: (12%).

2-6-3- بارودۇخى سىيى : پىشنياز ژ لايى كەسەكىفە بۇ ھەڧالى ئەوى، داکو بىيىتە مېھقانى ئەوى:

تىكرىيا ئاخىتەنكەرىن ئەڧى بارودۇخى ل سەرى (50) كەس بوون، كو (20) كەسان ستراتىجىيە تا (ھەز و ڧيان) ھەلبۇرتىيە و ژ دەرپىنن ئەوى: (من دڧىت...، ئەز ھەزەكەم...، ...ھەتد) و (14) كەسان ستراتىجىيە تا (جۇرئ پىرسىرائى) ھەلبۇرتىيە ژ دەرپىنن ئەوى يىن ھاتىنە بكارھىنان. ۋەكو: (چەوايە...؟، بۆچى...؟، چەوايە تۆ ئەڧرۆ مېھقانى من بى؟). دىسان (12) كەسان ستراتىجىيە تا (دا) ژىگرتىيە و ژ دەرپىنن ئەوى: (دا بچىنە دەڧ مە...، ...ھەتد) و (4) كەسان ستراتىجىيە تا (ڧەرمان) ھەلبۇرتىيە و ژ دەرپىنن ئەوى. ۋەكو: (ھەولبدە بىە مېھقانى من و من ئەپازىبوون نەڧىت...، ...ھەتد).

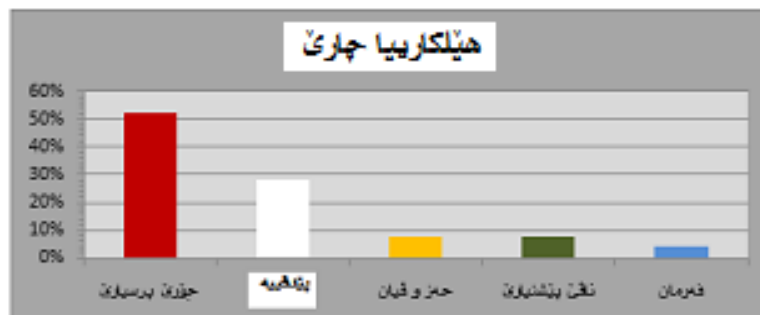
پىژەيا سەدىيا ستراتىجىيە تا ھەز و ڧيان د بارودۇخى سىيىدا: (40%).

پىژەيا سەدىيا ستراتىجىيە تا جۇرئ پىرسىرائى د بارودۇخى سىيىدا: (28%).

پىژەيا سەدىيا ستراتىجىيە تا دا د بارودۇخى سىيىدا: (24%).

پىژەيا سەدىيا ستراتىجىيە تا ڧەرمان د بارودۇخى سىيىدا: (8%).

2-6-4- بارودۇخى چارئ: كەسەك پىشنيازى ل كەسەكى بكت، كو بچن سەرەدانا نەخۇشى بكتن:

تىكرىيا ئاخىتەنكەرىن ئەڧى بارودۇخى ل سەرى (50) كەس بوون، كو (26) كەسان ستراتىجىيە تا (جۇرئ پىرسىرائى) ھەلبۇرتىيە و ژ دەرپىنن ئەوى: (بۆچى ئەم سەرەدانا ھەڧالى خۇي نەخۇش ناكەين؟، ...ھەتد) و (14) كەسان ستراتىجىيە تا (پىدڧىيە) ھەلبۇرتىيە ژ دەرپىنن ئەوى يىن ھاتىنە بكارھىنان. ۋەكو: (پىدڧىيە ئەم سەرەدانا ھەڧالى خۇي نەخۇش بكتن چونكى سەرەدانا نەخۇشان ژ كارپن چاكە، ...ھەتد). دىسان (4) كەسان ستراتىجىيە تا (ھەز و ڧيان) ژىگرتىيە و ژ دەرپىنن ئەوى: (من دڧىت، ئەز ھەزەكەم، من دڧىت ئەم ھەڧال سەرەدانا ھەڧالى خۇي نەخۇش بكتن، ...ھەتد). ھەرەسا (4) كەسان ژى ستراتىجىيە تا (ناڧى پىشنيازى)

ھەلبۇرتىيە و ژ دەرپىنن ئەوى. ۋەكو: (ئەز پىشنيازەكەم بچىنە سەرەدانا ھەڧالى مە يى نەخۇش...ھەتد) و (2) كەسان

ستراتىجىيە تا (ڧەرمان) ھەلبۇرتىيە و ژ دەرپىنن ئەوى. ۋەكو: (ھەولبدە سەرەدانا ھەڧالى خۇي نەخۇش بكت، ...ھەتد).

پىژەيا سەدىيا ستراتىجىيە تا جۇرئ پىرسىرائى د بارودۇخى چارئدا: (52%).

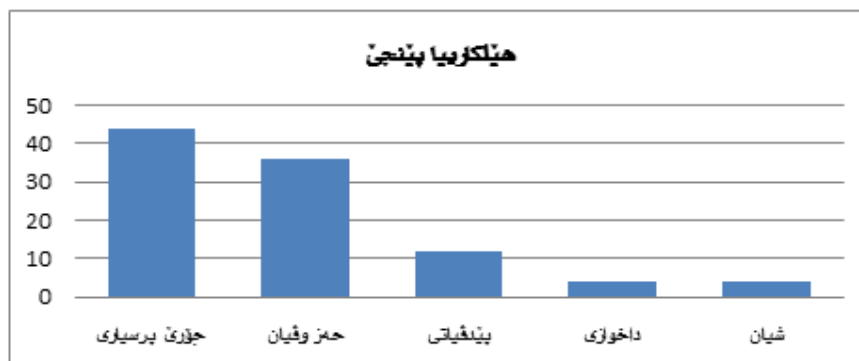
پژەيا سەديا ستراتيجيەتا يىدڧيە د بارودۇڧى چارېدا: (28%).

پژەيا سەديا ستراتيجيەتا ەز و ڧيان د بارودۇڧى چارېدا (8%).

پژەيا سەديا ستراتيجيەتا ناڧى يىشنيازى د بارودۇڧى چارېدا: (8%).

پژەيا سەديا ستراتيجيەتا ەرمانى د بارودۇڧى چارېدا: (4%).

2-6-5-بارودۇڧى يىنجى: كەسەك يىشنيازى ل ناسيارەكى خۇ بكت، كو ل گەل ئەوى كاربكت:

تېكرىيا ئاڧتەنكەرېن ئەڧى بارودۇڧى ل سەرى (50) كەس بوون، كو (22) كەسان ستراتيجيەتا (جۇرى پرسىارى) ەلبۇرتتە و ژ دەرېپىن ئەوى: (چەوايە...؟، بۇچى...؟، چەوايە ل گەل مەن كاربكتە؟، ...ەتد) و (18) كەسان ستراتيجيەتا(ەز و ڧيان) ەلبۇرتتە ژ دەرېپىن ئەوى يىن ەاتىنە بكارهينان. وەكو: (ئەز ەزەكەم...، مەن گەلەك دڧىت...، مەن دڧىت...، مەن گەلەك د ڧىت تۆ ل گەل مەن كاربكتە...، ...ەتد). ديسان (6) كەسان ستراتيجيەتا (يىڧىياتى) ژىڧىتتە و ژ دەرېپىن ئەوى: (ئەز يىدڧى كەسەكى وەكى تەمە، كو ل گەل مەن كاربكتە، ...ەتد). ەروەسا (2) كەسان ژى ستراتيجيەتا(داخوژى) ەلبۇرتتە و ژ دەرېپىن ئەوى. وەكو: (ئەز داخوژى...، ئەز داخوژى تە دكەم...، ئەز داخوژى تۆ ل گەل مەن كاربكتە...، ...ەتد) و (2) كەسان ستراتيجيەتا(شيان) ەلبۇرتتە و ژ دەرېپىن ئەوى. وەكو: (تۆ دڧى ل گەل مەن كاربكتە...، ...ەتد).

پژەيا سەديا ستراتيجيەتا جۇرى پرسىارى د بارودۇڧى يىنجىدا: (44%).

پژەيا سەديا ستراتيجيەتا ەز و ڧيان د بارودۇڧى يىنجىدا: (36%).

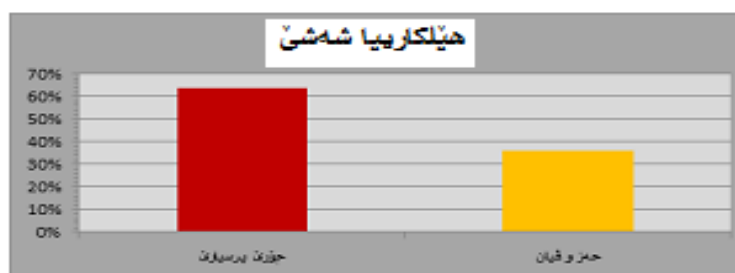
پژەيا سەديا ستراتيجيەتا يىڧىياتى د بارودۇڧى يىنجىدا: (12%).

پژەيا سەديا ستراتيجيەتا داخوژى د بارودۇڧى يىنجىدا: (4%).

پژەيا سەديا ستراتيجيەتا شيان د بارودۇڧى يىنجىدا: (4%).

2-6-6-بارودۇڧى شەشى: كەسەك يىشنيازى ل ەڧالى خۇ بكت، داگومان و دوودلى ل دەڧ نەمىنيت بۇ كرنا

ترومىپلى:

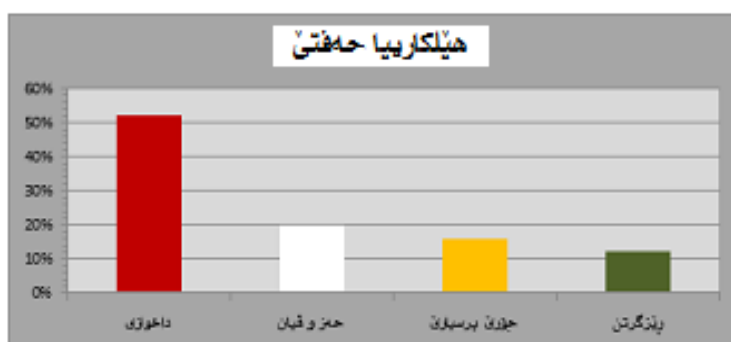

تېكرىيا ئاخىنكەرەن ئەڭى بارودۇڭى ل سەرى (50) كەس بوون، كو (32) كەسان ستراتىجىيە تا (جۆرى پىسارى) ھەلبۇرتىيە و ژ دەرپىنن ئەوئ: (تۆ چ دىيى...؟، چەوايە...؟، بۆچوونا تە چىيە...؟، تۆ چ دىيى ئەڭى ترومىلن بىكم يان نە؟، ...ھتد) و (18) كەسان ستراتىجىيە تا (ھەز و قىان) ھەلبۇرتىيە ژ دەرپىنن ئەوئ يىن ھاتىنە بكارھىنان. ۋەكو: (من دقئت...، ھەزكەم...، من دقئت بۆ چوونا تە بزانم سەبارەت ئەڭى ترومىلن...، ...ھتد).

پژەيا سەدىيا ستراتىجىيە تا جۆرى پىسارى د بارودۇڭى شەشئدا: (64%).

پژەيا سەدىيا ستراتىجىيە تا ھەز و قىان د بارودۇڭى شەشئدا: (36%).

2-6-7-بارودۇڭى ھەفتى: پىشنىاز ژ لايى قوتابى بۇ مامۇستاي:

تېكرىيا ئاخىنكەرەن ئەڭى بارودۇڭى ل سەرى (50) كەس بوون، كو (26) كەسان ستراتىجىيە تا (داخۇزى) ھەلبۇرتىيە و ژ دەرپىنن ئەوئ: (ئەم دخوازىن...، داخۇزا مە ئەو...، ئەم داخۇزى ژ تە دكەين...، مامۇستا ئەم داخۇزى ژ تە دكەين، كو مېژوويا ئەزمونن بگۇھۇرى...، ...ھتد) و (10) كەسان ستراتىجىيە تا (ھەز و قىان) ھەلبۇرتىيە ژ دەرپىنن ئەوئ يىن ھاتىنە بكارھىنان. ۋەكو: (من دقئت...، ئەم ھەزكەين...، مامۇستا ئەم ھەزكەين ئەزمونن ب مە نەھىتەكرن...، ...ھتد). ھەرۋەسا (8) كەسان ژى ستراتىجىيە تا (جۆرى پىسارى) ھەلبۇرتىيە و ژ دەرپىنن ئەوئ. ۋەكو: (بۆچى...؟، چەوايە...؟، مامۇستا بۆچى تو مېژوويا ئەزمونن ناگۇھۇرى ئەم دى باشتر خوينىن؟، ...ھتد) و (6) كەسان ستراتىجىيە تا (پىزگرتن) ھەلبۇرتىيە و ژ دەرپىنن ئەوئ. ۋەكو: مامۇستاي ھىژا...، مامۇستاي بەرئز...، مامۇستاي ھىژا مېژوويا ئەزمونن بگۇھۇرە...، ...ھتد).

پژەيا سەدىيا ستراتىجىيە تا داخۇزى د بارودۇڭى ھەفتىدا: (52%).

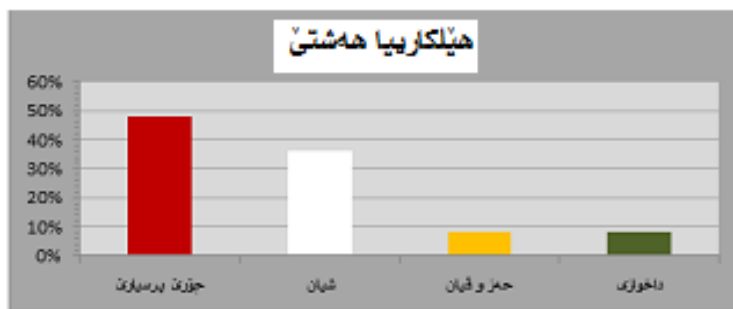
پژەيا سەدىيا ستراتىجىيە تا ھەز و قىان د بارودۇڭى ھەفتىدا: (20%).

پژەيا سەدىيا ستراتىجىيە تا جۆرى پىسارى د بارودۇڭى ھەفتىدا: (16%).

پژەيا سەدىيا ستراتىجىيە تا پىزگرتن د بارودۇڭى ھەفتىدا: (12%).

2-6-8- بارودۆخی ههشتی: پێشنياز بهیته ئاراسته کړن بۆ کهسهکی کو شيانین ههین د بوارى ديزاینیدا کار بکته:

تیکرایا ئاخفتنکەرێن ئەفی بارودۆخی ل سهری (50) کهس بوون، کو (24) کهسان ستراتیجیهتا (جۆرێ پرسیارێ) ههلبژارتیه و ژ دهرپرینین ئەوئ: (بۆچی...؟، چهوايه...؟، چهوايه تۆ د بوارى ديزاینیدا کار کهی؟، ...هتد) و (18) کهسان ستراتیجیهتا (شیان) ههلبژارتیه ژ دهرپرینین ئەوئ یین هاتینه بکارهینان. وهکو: (تۆ دشێ...، ته شيانین ههین...، تۆ د شێی د بوارى ديزاینیدا کاریکهی، چونکی ته بههرهیا یتدا ههی، ...هتد). دیسان (4) کهسان ستراتیجیهتا (حهز و قیان) ژینگرتیه و ژ دهرپرینین ئەوئ: (من دقیت...، ئەز ههز دکهم...، من دقیت تۆ د بوارى ديزاینیدا کاریکهی، ...هتد، ئەز ههز دکهم تۆ ل سهر کارى ديزاینین بهردهوامی، ...هتد). ههروهسا (4) کهسان ستراتیجیهتا (داخواری) ههلبژارتیه و ژ دهرپرینین ئەوئ. وهکو: (ئەز دخوازم...، داخوازا من ئەوه...هتد).

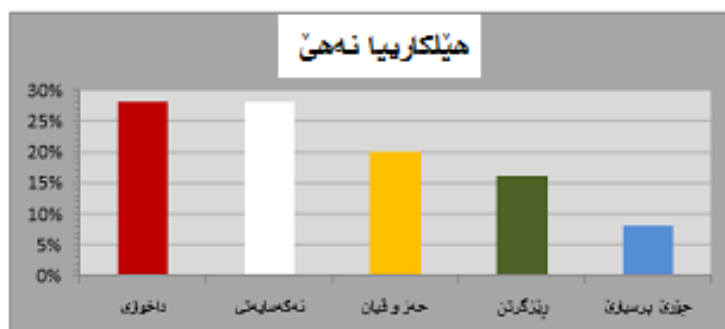
پژیهیا سهديا ستراتیجیهتا جۆرێ پرسیارێ د بارودۆخی ههشتیدا: (48%).

پژیهیا سهديا ستراتیجیهتا شیان د بارودۆخی ههشتیدا: (36%).

پژیهیا سهديا ستراتیجیهتا حهز و قیانی د بارودۆخی ههشتیدا: (8%).

پژیهیا سهديا ستراتیجیهتا داخواری د بارودۆخی ههشتیدا: (8%).

2-6-9- بارودۆخی نهه: پێشنياز ژلايێ کهسهکی نهجگارهکيشفه بۆ کهسهکی جگارهکيش داکو جگاران بهیلت:

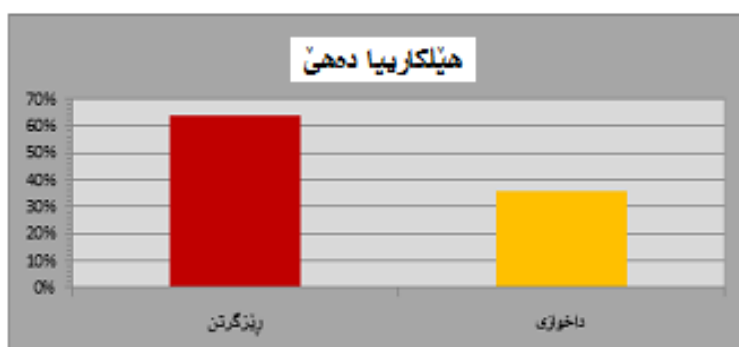
تیکرایا ئاخفتنکەرێن ئەفی بارودۆخی ل سهری (50) کهس بوون، کو (14) کهسان ستراتیجیهتا (داخواری) ههلبژارتیه و ژ دهرپرینین ئەوئ: (ئەز دخوازم...، داخوازا من ئەوه...، ئەز دخوازم تۆ خو ژ جگارهکيشان دويريخی، ژبهركو دوماهییهکا خرابه، ...هتد) و (14) کهسان ستراتیجیهتا (نهکسایهتی) ههلبژارتیه ژ دهرپرینین ئەوئ یین هاتینه بکارهینان. وهکو: (باشتر ئەوه...، دئ باشتريت...، باشتر ئەوه تۆ دهست ژ جگاره کيشان بهردهی، ...هتد). دیسان (10) کهسان ستراتیجیهتا (حهز و قیان) ژینگرتیه و ژ دهرپرینین ئەوئ: (من دقیت...، ئەز ههز دکهم...، من دقیت تۆیخ ساخهلم بی، لهورا جگاران بهیله، ...هتد). ههروهسا (8) کهسان ژى ستراتیجیهتا (پێزگرتن) ههلبژارتیه و ژ دهرپرینین ئەوئ. وهکو: (برا...، بهرێز...، کاک...، پچی...، پچی بهسه جگاران بهیله ما ههتا

کەنگى دى يى بەردەوامى، ...هتد) و (4) کەسان ستراتیجیەتا (جۆرى پرسیارى) ھەلبژارتییه و ژ دەربړینىن ئەوى. وەکو: (چەوايه...؟، بۆچى...؟، چەوايه تۆ جگاران بهیلى؟، ...هتد).

- پژێهیا سەدییا ستراتیجیەتا داخوای د بارودۆخى نەهیدا: (28%)
- پژێهیا سەدییا ستراتیجیەتا نەکەسایەتى د بارودۆخى نەهیدا: (28%) .
- پژێهیا سەدییا ستراتیجیەتا ھەز و ڤیانى د بارودۆخى نەهیدا: (20%).
- پژێهیا سەدییا ستراتیجیەتا پزگرتنى د بارودۆخى نەهیدا: (16 %).
- پژێهیا سەدییا ستراتیجیەتا جۆرى پرسیارى د بارودۆخى نەهیدا: (8 %).

2-6-10-بارودۆخى دەھى: پيشنیاى ژلايى كەسەكیھە بۆ كەسەكى كو پاڤڤيا ژینگەھى تىكدەت:

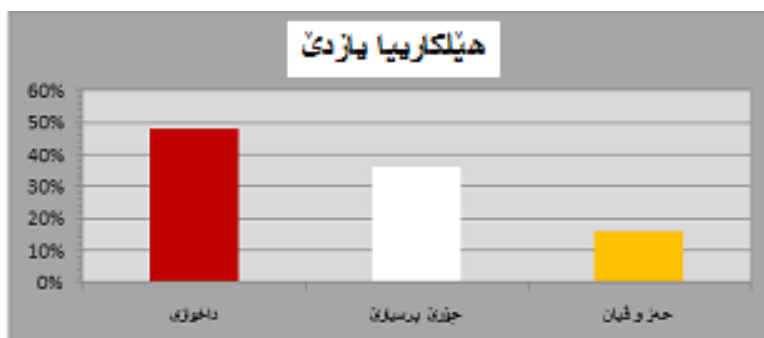

تیکرایا ئاڤتەنکەرین ئەقى بارودۆخى ل سەرى (50) کەس بوون، کو (32) کەسان ستراتیجیەتا (پزگرتن) ھەلبژارتییه و ژ دەربړینىن ئەوى: (باشە خال...، باشە برا...، كاك...، بەرپز...، براين ھێژا...، خاتين...، برا...، برا پاشماوين څو بکە د جەھ تەوان ين تايهتدا، ...هتد) و (18) کەسان ستراتیجیەتا (داخوای) ھەلبژارتییه ژ دەربړینىن ئەوى يين ھاتينه بکارهينان. وەکو: (ئەز دخوازم...، ئەز داخوای ژ تە دکەم...، ئەز داخوای ژ تە دکەم، کو پاشماوين څو نەھاڤييه ل سەر جادى، ...هتد).

- پژێهیا سەدییا ستراتیجیەتا پزگرتنى د بارودۆخى دەھیدا: (64%)
- پژێهیا سەدییا ستراتیجیەتا داخوای د بارودۆخى دەھیدا: (36 %).

2-6-11-بارودۆخى یازدى: ئيك ژ ئەندامى خيژانى پيشنیاى ژ خيژانا څو بکەت كو براين/خويشكا ئەوى ژيانا ھەڤڤينين

پنکبھينيت:

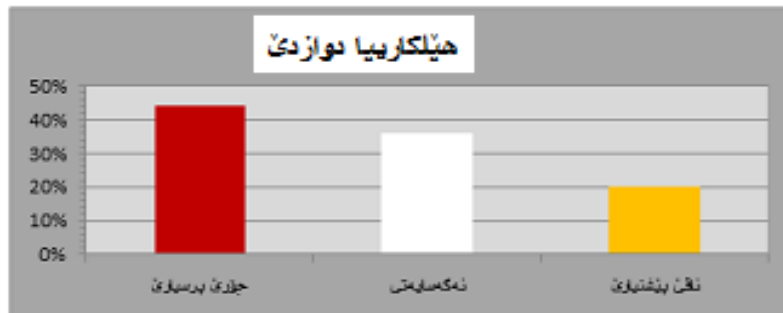

تېكرىيا ئاخىتتىكىرېن ئەڧى بارودۇڭى ل سەرى (50) كەس بوون، كو (24) كەسان ستراتىجىيەتا (داخوازى) ھەلبۇرتىيە و ژ دەرپرېنېن ئەوئ: (ئەز دخوازم...، داخوازا من ئەو...، ئەز دخوازم كو براين من ژيانا ھەڧىزىيىن پىكېھىيىت، چونكى تەمەن ئەوئ يى گونجايە، ...ھتد) و (18) كەسان ستراتىجىيەتا (جۆرئ پرسىارئ) ژىگرتىيە و ژ دەرپرېنېن ئەوئ: (چەوايە...؟، بوچى...؟، چەوايە براين من ژيانا ھەڧىزىيىن پىكېھىيىت؟ ...ھتد). ھەروەسا (8) كەسان ژى ستراتىجىيەتا (ھەز و ڧيان) ھەلبۇرتىيە و ژ دەرپرېنېن ئەوئ. ۋەكو: (من دڧىت...، ئەز ھەزىكەم...، من دڧىت خويشكا من ھەڧىزىيىن پىكېھىيىت...، ...ھتد).

پژئەيا سەدىيا ستراتىجىيەتا داخوازى د بارودۇڭى يازىدا: (48%)
پژئەيا سەدىيا ستراتىجىيەتا جۆرئ پرسىارئ د بارودۇڭى يازىدا: (36%).
پژئەيا سەدىيا ستراتىجىيەتا ھەز و ڧيان د بارودۇڭى يازىدا: (16%).

2-6-12-بارودۇڭى دوازى: بكارھىنانا پىشنىيازئ ب شىۋەيەكئ راستەوڭو و نەراستەوڭو د ناڧا ئاخىتتىكىرېن گۆڧەرا بەھدىنىدا:

تېكرىيا ئاخىتتىكىرېن ئەڧى بارودۇڭى ل سەرى (50) كەس بوون، كو (22) كەسان ستراتىجىيەتا (جۆرئ پرسىارئ) ھەلبۇرتىيە و ژ دەرپرېنېن ئەوئ: (بوچى...؟، چەوا...؟، ...ھتد) و (18) كەسان ستراتىجىيەتا (نەكەسايەتى) ھەلبۇرتىيە و ژ دەرپرېنېن ئەوئ يىن ھاتىنە بكارھىنانا. ۋەكو: (باشتەر ئەو...، دئ باشتىرىت...، ...ھتد). ديسان (10) كەسان ستراتىجىيەتا (ناڧى پىشنىيازئ) ژىگرتىيە و ژ دەرپرېنېن ئەوئ: (پىشنىياز من ئەو، ئەز پىشنىيازىكەم، ئەز پىشنىيازىكەم كو تۆ ئەڧى ترومىتلى بىرى، ...ھتد).

پژئەيا سەدىيا ستراتىجىيەتا جۆرئ پرسىارئ د بارودۇڭى دوازىدا: (44%)
پژئەيا سەدىيا ستراتىجىيەتا نەكەسايەتى د بارودۇڭى دوازىدا: (36%).
پژئەيا سەدىيا ستراتىجىيەتا ناڧى پىشنىيازئ د بارودۇڭى دوازىدا: (20%).

ئەنجام:

ئەڧ ڧەكۆلىنە گەھشتىيە چەند ئەنجامان، د شىاندايە گىنگىرىن ئەنجام د ئەڧان خالاندا بېتەنە دياركرن:
أ- ل دويڧ ئەوان بارودۇڭىن ھاتىنە ۋەرگرتن، ئاخىتتىكىرېن زمانى كوردى ژبو ب جھىنانا كرىدا پىشنىيازكرن ژبلى ئەو ستراتىجىيەتەن مودېلا (Martines- Flor)ى، پەنا بۇ بكارھىنانا چەند سترىجىيەتەن دىژى برىنە. ۋەكو (داخوازيكرن، پژگرتن، ھەز و ڧيان).

ب- د ئەڧان بارودۇڭى ل خوارىدا، ئەڧ ستراتىجىيەتەن پىشنىيازكرن ھاتىنە بكارھىنانا:

- 1- بارودۇڭخى لادانا فەرمانبەرى ژ لايىڭ پېئەبەرئىقە پىنج ستراتىجى ھاتىنە بكار ھىنان. ب ئەفان پېئەيان: نەكەسايەتى (28%) ، پىدقى (24%) ، ئاقى پىشنىيازى (20%) ، فەرمان (16%) و جورى پرسىيائى (12%).
- 2- د بارودۇڭخى خويىشك پىشنىيازى ل براىى خۇ بكت، كو جلكىن ستوير بكتە بەرخۇ، چار ستراتىجى ھاتىنە بكارھىنان. ب ئەفى پەنگى: فەرمان (48%) ، جورى پرسىيائى (20%) نەكەسايەتى (20%) و پىدقى (12%).
- 3- د بارودۇڭخى مېھقانكنا ھەقالەكىدا، چار ستراتىجى ھاتىنە بكارھىنان. ب ئەفى شىوھى: ھەز وڭيان (40%) ، جورى پرسىيائى (28%) ، دا (24%) و فەرمان (8%).
- 4- د بارودۇڭخى سەرەدانا ھەقالى ئەوان يى نەخۇشدا، پىنج ستراتىجى ھاتىنە بكارھىنان. ئەوژى ب ئەفان پېئەيان: جورى پرسىيائى (52%) ، پىدقى (28%) ، ھەز وڭيان (8%) ، ئاقى پىشنىيازى (8%) و فەرمان (4%).
- 5- د بارودۇڭخى پىشنىيازىدا ل كەسى ناسىيائى خۇ بكتى، داکو ل گەل تە كاربكت، چار ستراتىجى ھاتىنە بكارھىنان. ب ئەفان پېئەيان: جورى پرسىيائى (44%) ، ھەز وڭيان (36%) ، پىدقى (12%) و فەرمان (4%).
- 6- د بارودۇڭخى نەھىلانا گومان و دوودلىيىدا دوو ستراتىجى ھاتىنە بكارھىنان. ئەوژى: جورى پرسىيائى (64%) و ھەز وڭيان (36%).
- 7- د ئەوى باردۇڭخىدا، كو قوتابى پىشنىيازى ل مامۇستاي دكت بۇ گوھۇرپنا مېزوويا ئەزموونى. چار ستراتىجى ھاتىنە بكارھىنان. ئەوژى ب ئەفان پېئەيان: داخوازى (52%) ، ھەز وڭيان (20%) ، جورى پرسىيائى (16%) و پېزگرتن (12%).
- 8- د بارودۇڭخى پىشنىيازىدا بۇ كاركن د بواري دىزايىتىدا، چار ستراتىجى ھاتىنە بكارھىنان. ب ئەفى شىوھى: جورى پرسىيائى (48%) ، شىيان (36%) ، ھەز وڭيان (8%) و داخوازى (8%).
- 9- د بارودۇڭخى پىشنىيازىدا ژبو كەسى جگاركىش. پىنج ستراتىجى ھاتىنە بكارھىنان. ب ئەفى پەنگى: داخوازى (28%) ، نەكەسايەتى (28%) ، ھەز وڭيان (20%) ، پېزگرتن (16%) و جورى پرسىيائى (8%).
- 10- د بارودۇڭخى پىسكىرنا ژىنگەھىدا دوو ستراتىجى ھاتىنە بكارھىنان. ب ئەفى پەنگى: پېزگرتن (64%) و داخوازى (36%).
- 11- د بارودۇڭخى پىشنىيازىدا ھەقۇنىيىدا، سى ستراتىجى ھاتىنە بكارھىنان. ب ئەفان پېئەيان: داخوازى (48%) ، جورى پرسىيائى (36%) و ھەز وڭيان (16%).
- 12- د بارودۇڭخى بكارھىنا پىشنىيازىدا ب شىوھىكە پاستەوخۇ و نەراستەوخۇ، ستراتىجىيەتەن جورى پرسىيائى (44%) ، نەكەسايەتى (36%) و ئاقى پىشنىيازى ب پېئەيا (20%) بكارھاتىنە.

لىستا ژىدەرەن:

- أ- ب زمانى كوردى:
- شىرزاد سەبرى ەلى (2015)، واتاسازى، چاپا ئىكى، چاپخانا ھەوار، دھۆك.
- شىرزاد سەبرى ەلى و ئەياد فەيزوللا ەوسمان (2018)، پەتكەن (كردە و ستراتىجى)، فەكۇلىنەكا پراگماتىكىيە، گۇڭارا زانستىن مۇۋاپايەتى يا زانكۇيا زاخۇ، بەرپەندا 6، ژ 3.
- عبدالواھىد موشىر دزەبى (2015)، زمان و كەسايەتى، چاپى بەكەم، ناوھندى ئاوير بۇ چاپ و بلاوكردەنەو، ھەولير.
- ناز ئەكرەم سەعید، كردە قەسەبەكان (ھىۋىركردەنەو لە دەرپىندا) (2013)، نامەى ماستەر، فاكۇلتى زانستە مۇۋاپايەتلىكەكان، سىكۇلى زمان، زانكۇى سلىمانى.
- ب - ب زمانى عربى:
- محمود شىمال حسن (2006)، الصوره والاقتاع، الطبعة الاولى، دار الافاق العربية، القاهرة.
- فرانسواز أرمينكو (1986)، المقاربه التداولية، ترجمه: سعيد علوش، مركز الانماء القومي، الرباط.
- ج - ب زمانى ئىنگلىزى:

- Adolphs, S (2008). Corphs and context: Investigating Pragmatic Functions in spoken Discorse. Amesterdam: John Benjamins publishing.

- Al-Aadeli. N.(2013). Suggestion and Advice in Three Selected Plays. Journal of Education and Practice. Vol.5, No.4.
- Ali. A.(2017). Speech Act of Suggesting. Ministry of Higher Education and Scientific Research University of Al-Qadissiya College of Education Department of English.
- Alicia & Esther. (2011). RESEARCH METHODOLOGIES IN PRAGMATICS:ELICITING REFUSALS TO REQUESTS, Estudios de lingüística inglesa aplicada. Universitat Jaume I, Castellón, España.
- Atkinson.W.(1909). Suggestion and Auto- Suggestion yogebook: Hollister, Mo.
- Barenjee, J. and Careel, P. L. (1988). Suggestions in ESL. In Language and Learning. No. 38, p.313-362. www.erc.ed.gov/ERICWebPortal.
- Bavarsad.S & other. (2015). The study of Disagreement Strategies to Suggestion Used by Iranian Male and Female learners. International Letters of Social and Humanistic Sciences: ISSN:2300-2697, Vol.49.
- Brown, P. and Levinson, S. (1987). Politeness: Some Universals in Language Usage. Cambridge: Cambridge University Press.
- Fraser. B. (1990). Perspectives. On politeness. Journal of Pragmatics 14:219-36.
- Jiang. (2015). An Empirical Study on Pragmatic Transfer in Refusal Speech Act Produced by Chinese High School EFL Learners. English Language Teaching. Published by Canadian Center of Science and Education. Vol. 8, No. URL: <http://dx.doi.org/10.5539/elt.v8n7p95>.
- Kaya.(2012). BILINGUAL PRAGMATIC COMPETENCE IN GERMAN BILINGUALS, APOLOGISING STRATEGIES. DOCTORAL Dissertation submitted to Duisburg. Essen, Standort Essen.
- Kratzer, A.(1991). "Modality" in A.Von Stechow and D.Wunderlich eds. Semantics: An International Handbook of Contemporary Research. De Gruyter. Berlin.
- Lakoff, R. T. and Leech, S. (eds.) (2005). Broadening the Horizon of Linguistic Politeness. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Martinez-Flor, A. (2003). 'Non-Native Speakers' Production of Advice Acts: The Effects of Proficiency'. Castellon: University Jaume I, pp. 139-153.
- _____ . (2005). "Theoretical Review of the Speech Act of Suggesting: Towards a Taxonomy for its Use in FLT. Revista Alicantina De Estudios Ingleses, No18. Castellon: University Jaume I, pp. 167-187.
- Matsumura, S. (2001). Learning the Rules for Offering Advice. A Quantitative Approach to Second Language Socialization. Language Learning.
- Nakagawa, J. and Nishimura. T. (1998). Cross over: Communicative Writing Skills. Tokyo: Sansyusha.
- PUTRI.(2010). REFUSAL STRATEGIES IN ENGLISH SPEECH: A PRAGMATIC STUDY. STRATEGI PELOKA DALAM TUTUR BAHASA INGGRIS: KAJIAN PRAGMATIS. degree of Magister Humaniora. THE GRADUATE SCHOOL FACULTY OF LETTERS UNIVERSITY PADJADJARA.
- Rintell, E. (1979). "Getting your Speech Act together: The Pragmatic Ability of Second Language Learners". Working Papers on Bilingualism. Toronto: Bilingual Education Projects. No.17 pp.97-106.
- Salehi.(2013). The Effect of Instruction on the Development of Pragmatic Competence. Sharif university of Technology. <http://www.researchgate.net/publication/274185507>.
- Searle.J.R, (1969). Speech Acts, Cambridge University Press.
- Searle, J., & Vandervken, D. (1985). Foundations of illocutionary logic. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tomas.J.(1995).Meaning in interaction: An introduction to Pragmatics. New York: Longman.
- Tsui. A.(1994). English Conversation. Oxford: Oxford university press.
- Yule. G. (1996). Pragmatics. London: Oxford University Press.
- Yule. G.(2014). The Study of Language. CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS.

پايرسى

ئەڭ پايرسىيە ھاتىيە دروستكرن ژبۇ ئاخىتتىكەرېن زمانى كوردى يىن گۆڭۋارا بەھدىنى ژبۇ ھندەك بارودۇخان، كو ب كرىارا پىشنيازكرنا كارى، سەرەدانى، ھەڭزىنىن، مېھقاندارىكرن پادىن، لەورا ئەوئى ھزرى بىكە، كو بەرسىئىن تە ھەر وەكو ئاخىتتا پاستىيەقىنەيا تە بن يا كو د ژيانا پۇژانەدا بكاردەينى:

پەگەز: 1- نېر 2- مىن

-فەرمانبەرەك كارى خۇ ب دروستى ئەنجام نادەت، لەورا پىشنيازى ژ پىشنيازى بىكە، كو ئەوى فەرمانبەرى لادەت:

تۆ: _____

-كەش و ھەوايى سارە لەورا پىشنيازى ل براين خۇ بىكە، كو جلىكىن ستوير بىكە تە بەرخۇ:

تۆ: _____

-تۆ ژ مال دەرەكەڭى و تە ھەڭال خۇ دىت، پىشنيازى ئاراستەى ئەوى بىكە، كو بىيە مېھقان تە:

تۆ: _____

-ھەڭال تە يىن نەخۇشە، لەورا پىشنيازى ژ ھەڭالين خۇ بىكە، كو بىچنە سەرەدانا ئەوى:

تۆ: _____

- تە دوكانەك يا ھەى و تۆ پىندى كەسەك دى، لەورا پىشنيازى بۇ ناسيارەك خۇ بىكە، كو ل گەل تە كارىكەت:

تۆ: _____

-تە ترومىلەك دىت و گومان و دوودلى ل دەڭ تە ھەيە، پىشنيازى ل ھەڭال خۇ بىكە كا بىكرى يان تە:

تۆ: _____

-تە خۇ بۇ ئەزموونى ئامادەنەكرىيە، لەورا پىشنيازى ژ مامۇستايىن خۇ بىكە، كو مېزوويا ئەزموونى بگۇھۇپىت:

تۆ: _____

-ب چ شىواز دى بۇ كەسەكى دياركەى، كو ئەوى شىان ھەنە د بوارى دىزائىدا كارىكەت:

تۆ: _____

-ب چ شىواز دى پىشنيازى ئاراستەى كەسەك جگاركىش كەى، كو ھەولبدەت جگاران نەكىشيت:

تۆ: _____

-ل سەر جادەى تۆ يىن دچى و تە دىت كەسەك بىانى، كو تۆ نانىاسى، ژىنگە پىسكر(باشماوين خۇ يىن خوارىن ھافىتە سەر جادەين) ب چ شىواز دى

پىشنيازى لى كەى، كو ئەڭى كارى ئەنجامنەدەت:

تۆ: _____

-پىشنيازى ل خىزانا خۇ بىكە، كو(براين تە/خويشكا تە) ژيانا ھەڭزىنىن پىكەيىن:

تۆ: _____

د ژيانا خۇ يا پۇژانەدا د ھەر بوارەكىدا تۆ پەيڭا پىشنيازى ب شىوہەك(پاستەوخۇ يان نەراستەوخۇ) ژبۇ پىشنيازكرن بكاردەينى؟

تۆ: _____

الأقتراح كفعل كلام في اللغة الكوردية

أ.م.د. شيرزاد صبري علي

م.اياد فيزاللة عثمان

قسم اللغة الكوردية- كلية التربية الاساسية / جامعة دهوك

ملخص

الأقتراح فعل مهم من أفعال الكلام، غالبا يستخدم هذا الفعل في عملية التواصل. تهدف هذه الدراسة الموسومة بـ(الأقتراح كفعل كلام في اللغة الكوردية-بحث تداولي) إلى معرفة كيفية استخدام الأقتراح من قبل قاطني منطقة بهدينان حسب موديل (Martinez-Flor) مع توضيح و تحديد نسبة استخدام استراتيجيات هذا الموديل حسب مواقف معينة. الهدف الرئيسي من هذه الدراسة هي معرفة نسب الإستراتيجية المستخدمة حسب مواقف معينة. تتألف الدراسة من مقدمة وفصلين فضلا عن النتائج. يركز الفصل الأول والمعنون بـ(الأقتراح و استراتيجياته) على مفهوم الأقتراح و طرق استخدامه وأستراتيجياته. في حين رصد الفصل الثاني المجال التطبيقي لإستراتيجيات الأقتراح في لهجة قاطني منطقة بهدينان. الكلمات المفتاح: الاقتراح، أفعال الكلام، التداولية، نظرية السلوكية

The Suggestion as an act of speaking in Kurdish language a Pragmatic study

Sherzad Sabri Ali

Ayad Fayzallah Othman

Department of Kurdish Language-College of Basic education / Duhok University

Abstract

The suggestion is an important act of speech. This study, which is characterized by (the suggestion as an act of speaking in Kurdish language - Pragmatic study) aims to know how to use the suggestion by residents of Bhdinan region according to the model (Martinez-Flor) with a clarification and determination of the proportion of the use of strategies of this model according to certain situations. The main objective of this study is to know the ratios of the strategy used according to certain situations. The study consists of an introduction and two chapters as well as results. The first chapter, entitled (Suggestion and Strategies) focuses on the concept of the suggestion, its methods of use and strategies. While the second chapter identifies the practical area of the suggestion strategies in the dialect of the residents of Bhdinan region.

Keywords: Suggestion, speech act, Pragmatics, Behaviour Theory.